

จากภาวะยกเว้นสู่การบริหาร: กระบวนการทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดา

ในวาทกรรมหนังสือพิมพ์ไทย

From Exception to Administration: Coup Normalization

in Thai Newspaper Discourse

ภาณุเบศร์ มหาเรือนขวัญ¹

Bhanubet Maharueankwan¹

Corresponding author: bhanubetnma@gmail.com

Received: 26/05/69 Revised: 24/06/69 Accepted: 25/06/69

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งอธิบายว่าการปกครองภายหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ค่อย ๆ ได้รับความต่อเนื่องและความคุ้นชินภายในวาทกรรมหนังสือพิมพ์ไทยได้อย่างไร ภายใต้เงื่อนไขที่ความขัดแย้ง การต่อต้าน และความเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองยังคงดำรงอยู่ งานศึกษารัฐประหารและสื่อมวลชนที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับสาเหตุของการยึดอำนาจ การสร้างความชอบธรรม หรือผลกระทบทางสถาบันเป็นสำคัญ แต่ยังมีคำอธิบายจำกัดเกี่ยวกับกระบวนการที่ระบอบภายหลังรัฐประหารค่อย ๆ ถูกทำให้รับรู้ในฐานะส่วนหนึ่งของความเป็นธรรมดาทางการเมืองภายในพื้นที่ข่าว การวิจัยใช้การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์แบบกระบวนการ (Processual Critical Discourse Analysis) ภายใต้กรอบคิดหลังโครงสร้างนิยม โดยศึกษาข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทย 5 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน และ ASTV ผู้จัดการรายวัน ระหว่างวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ถึง 6 กันยายน 2558 ข่าวถูกคัดเลือกตามเกณฑ์ความเกี่ยวข้องเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับรัฐประหาร การบริหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ การปฏิรูปประเทศ การฟื้นฟูเศรษฐกิจ ความสงบเรียบร้อย และวาทกรรมโต้แย้ง ก่อนจัดสร้างคลังข้อมูลเชิงวิเคราะห์จำนวน 150 ข่าว และวิเคราะห์ผ่านกระบวนการลงรหัส การระบุรูปแบบวาทกรรม กลไกเชิงวาทกรรม และการเปรียบเทียบข้ามช่วงเวลา ผลการศึกษาพบว่า การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาไม่ได้เกิดจากการยุติลงของความขัดแย้งหรือการก่อรูปของฉันทามติทางการเมือง หากเกิดจากการบรรจบกันของวาทกรรมเกี่ยวกับการบริหาร การปฏิรูป เศรษฐกิจ และความสงบ ซึ่งได้รับการทำซ้ำและได้รับพื้นที่ในการรับรู้อย่างต่อเนื่อง ขณะที่วาทกรรมโต้แย้งยังคงดำรงอยู่แต่มีลักษณะกระจัดกระจายและไม่สามารถสั่นคลอนเสถียรภาพเชิงวาทกรรมได้อย่างต่อเนื่อง บทความเสนอแนวคิด “การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาที่ปราศจากฉันทามติ” (normalization without consensus) เพื่ออธิบายกระบวนการที่ระบอบภายหลังรัฐประหารได้รับความคุ้นชินและเสถียรภาพเชิงวาทกรรมมากขึ้น แม้ความเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองจะยังไม่สิ้นสุดลง

คำสำคัญ: การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดา; การบรรจบกันของวาทกรรม; การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์แบบกระบวนการ; วาทกรรมหนังสือพิมพ์ไทย; รัฐประหาร พ.ศ. 2557

¹วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ Collage of Interdisciplinary Studies, Thammasat University

Abstract

This article examines how post-coup governance in Thailand gradually acquired continuity and familiarity within newspaper discourse following the 2014 military coup, despite the persistence of political contestation, criticism, and competing interpretations. Existing scholarship on coups and media has primarily focused on the causes of military intervention, processes of legitimation, or institutional consequences. Less attention has been paid to how post-coup political orders become normalized within public discourse while antagonistic political narratives remain present. The study adopts a Processual Critical Discourse Analysis grounded in a post-structural understanding of discourse. The analysis draws on news coverage from five Thai national daily newspapers - Thai Rath, Daily News, Khao Sod, Matichon, and ASTV Manager Daily - published between 22 May 2014 and 6 September 2015. News reports were selected according to their analytical relevance to the coup, National Council for Peace and Order (NCPO) governance, political reform, economic recovery, public order, and counter-discursive challenges. An analytical corpus of 150 news reports was constructed and examined through coding, pattern identification, mechanism analysis, and temporal comparison. The findings demonstrate that the normalization of the coup did not result from political consensus or the disappearance of conflict. Rather, it emerged through the gradual convergence of discourses surrounding governance, reform, economic management, and social order. These discursive formations were repeatedly reproduced and increasingly occupied a dominant position within the field of public visibility. Counter-discourses continued to exist throughout the period under study, yet remained fragmented and were unable to consistently disrupt the emerging discursive stability. The article argues that this process is best understood as normalization without consensus - a form of discursive stabilization through which post-coup governance becomes familiar and routinized despite the continued presence of political antagonism.

Keywords: normalization of coups; discursive convergence; Processual Critical Discourse Analysis; Thai newspaper discourse; 2014 Thai coup

บทนำ

รัฐประหารเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำหลายครั้งในประวัติศาสตร์การเมืองไทย และมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงระเบียบทางการเมืองในแต่ละช่วงเวลา งานศึกษาจำนวนมากได้อธิบายเงื่อนไขที่นำไปสู่การยึดอำนาจ บทบาทของกองทัพ ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นนำทางการเมือง ตลอดจนผลกระทบของรัฐประหารต่อการพัฒนาการประชาธิปไตยและสถาบันทางการเมือง (Chambers, 2011; Farrelly, 2013; McCargo, 2015; พวงทอง ภาวครพันธุ์, 2565) ขณะเดียวกัน งานศึกษาการเมืองไทยร่วมสมัยได้ชี้ให้เห็นว่าความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงกว่าสองทศวรรษที่ผ่านมาไม่ได้เป็นเพียงการแข่งขันทางการเมืองเชิงเลือกตั้ง หากเกี่ยวข้องกับข้อถกเถียงที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับความหมายของประชาธิปไตย อำนาจอธิปไตย ความชอบธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางการเมืองในสังคมไทย (Winichakul, 2008; Tejapira, 2016; จิราภรณ์ คำจันทร์, 2560)

ขัดแย้งดังกล่าวปรากฏอย่างเด่นชัดในช่วงวิกฤตการเมือง พ.ศ. 2556-2557 ซึ่งนำไปสู่การเคลื่อนไหวของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) การชุมนุมทางการเมือง การเลือกตั้งที่ไม่สามารถดำเนินไปได้ตามปกติ และการแทรกแซงทางการเมืองของกองทัพในที่สุด (ประกอบเกียรติ อิมศิริ, 2562) ภายหลังจากการยึดอำนาจเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้จัดวางระเบียบทางการเมืองใหม่ภายใต้กรอบของความสงบเรียบร้อย การปฏิรูปประเทศ และการฟื้นฟูเสถียรภาพของรัฐ ขณะที่ข้อถกเถียงเกี่ยวกับประชาธิปไตย สิทธิทางการเมือง การเลือกตั้ง และความชอบธรรมของการรัฐประหารยังคงดำรงอยู่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (McCargo, 2015; Baker, 2016)

บริบทดังกล่าว งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับรัฐประหารไทยได้ช่วยอธิบายเงื่อนไขของการยึดอำนาจ บทบาทของกองทัพ และผลกระทบของรัฐประหารต่อการพัฒนาการเมืองและประชาธิปไตยอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม การทำความเข้าใจพลวัตของระเบียบภายหลังรัฐประหารยังจำเป็นต้องพิจารณามิติของการสื่อสารและการผลิตความหมายทางการเมืองควบคู่กันไป เนื่องจากความต่อเนื่องของระเบียบทางการเมืองเกี่ยวข้องทั้งกับการจัดวางสถาบัน ความสัมพันธ์ทางอำนาจ และวิธีที่การปกครอง การปฏิรูป และการดำเนินนโยบายสาธารณะได้รับการอธิบาย ตีความ และทำความเข้าใจภายในพื้นที่สาธารณะ แม้งานศึกษาด้านสื่อและการสื่อสารทางการเมืองจะช่วยให้เข้าใจบทบาทของสื่อในการผลิต หมุนเวียน และจัดวางความหมายทางการเมือง แต่เมื่อพิจารณาพร้อมกับงานศึกษารัฐประหาร จะพบว่ายังมีข้ออธิบายค่อนข้างจำกัดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมข่าวตามลำดับเวลา โดยเฉพาะกระบวนการที่กรอบความหมายบางชุดค่อย ๆ ได้รับการทำซ้ำ ขยายพื้นที่การมองเห็น และก้าวขึ้นสู่สถานะนำภายในพื้นที่ข่าว ภายใต้อำนาจที่ความขัดแย้ง การวิพากษ์วิจารณ์ และวาทกรรมแข่งขันยังคงดำรงอยู่

ข้อวางดังกล่าวนำไปสู่คำถามสำคัญของบทความนี้ กล่าวคือ ภายใต้อำนาจที่ความขัดแย้งและความเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองยังคงดำรงอยู่ ระเบียบทางการเมืองภายหลังรัฐประหารสามารถดำรงอยู่และได้รับเสถียรภาพเชิงวาทกรรมภายในพื้นที่สาธารณะได้อย่างไร การศึกษานี้มุ่งอธิบายพลวัตของการสร้างความคุ้นชินทางการเมือง การก่อตัวของสถานะนำในการรับรู้ และการบรรจบกันของวาทกรรมภายในพื้นที่ข่าว มากกว่าการประเมินระดับการยอมรับ

ทางการเมืองหรือการตัดสินใจความชอบธรรมของรัฐประหาร โดยให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของกรอบความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมที่ดำเนินไปตามลำดับเวลา การตอบคำถามดังกล่าวจำเป็นต้องพิจารณามิติของความหมายทางการเมืองควบคู่ไปกับมิติของอำนาจและสถาบัน เนื่องจากระเบียบภายหลักรัฐประหารดำรงอยู่ผ่านทั้งการจัดวางความสัมพันธ์ทางอำนาจและกระบวนการผลิตความหมายที่กำหนดว่าเหตุการณ์ นโยบาย และการปกครองจะถูกรับรองและรับรู้อย่างไรภายในพื้นที่สาธารณะ

ในบทความนี้ หนังสือพิมพ์ถูกพิจารณาในฐานะพื้นที่เชิงสถาบันที่มีบทบาทสำคัญต่อการหมุนเวียนและการจัดวางความหมายทางการเมืองภายในพื้นที่สาธารณะ โดยดำรงอยู่ภายใต้บริบททางการเมืองที่กว้างกว่า ซึ่งครอบคลุมการใช้อำนาจรัฐ การควบคุมทางการเมือง เศรษฐกิจการเมือง การจัดวางสถาบันภายหลักรัฐประหาร และกระบวนการปฏิรูปทางการเมือง การศึกษาหนังสือพิมพ์จึงช่วยให้สามารถติดตามได้ว่าประเด็นทางการเมืองใดได้รับพื้นที่นำในการรับรู้ ประเด็นใดได้รับการมองเห็นอย่างต่อเนื่อง และกรอบความหมายบางชุดค่อย ๆ ก่อตัวเป็นแนวโน้มร่วมภายในพื้นที่ข่าวได้อย่างไร

ในเชิงทฤษฎี บทความนี้วางอยู่บนแนวทางการวิเคราะห์วาทกรรมที่มองความหมายทางการเมืองในฐานะสิ่งที่ถูกกำหนด เปลี่ยนแปลง และแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา อำนาจ และกระบวนการให้ความหมายในพื้นที่สาธารณะ (Foucault, 1980; Fairclough, 1995; Hall, 1997; van Dijk, 1998) จุดสนใจสำคัญของการศึกษาอยู่ที่การอธิบายว่ากรอบความหมายบางชุดค่อย ๆ ได้รับความต่อเนื่องและสถานะนำภายในวาทกรรมข่าวได้อย่างไร ภายใต้เงื่อนไขที่วาทกรรมทางเลือกและความไม่เห็นพ้องยังคงดำรงอยู่

การศึกษานี้จึงอาศัยแนวคิดของ Laclau และ Mouffe (2001) ในการทำความเข้าใจวาทกรรมในฐานะพื้นที่ของการแข่งขันทางความหมาย ซึ่งความหมายทางการเมืองถูกตรึงไว้ได้เพียงชั่วคราวและยังคงเปิดรับการท้าทายจากวาทกรรมอื่นอยู่เสมอ ขณะเดียวกัน แนวคิดการจัดระเบียบการมองเห็น (visibility ordering) ของ Rancière (2004) ถูกนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ว่าประเด็นทางการเมืองบางประเภทได้รับพื้นที่นำในการรับรู้ ขณะที่ประเด็นอื่นได้รับความสนใจน้อยกว่า หรือถูกผลักออกไปจากศูนย์กลางของการอธิบายสถานการณ์ทางการเมืองภายในวาทกรรมข่าว

เพื่อตอบข้อกังวดังกล่าว บทความนี้เสนอแนวคิด “การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาที่ปราศจากฉันทามติ” (normalization without consensus) เพื่ออธิบายรูปแบบเฉพาะของการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรมภายใต้เงื่อนไขที่การแข่งขันทางความหมายยังคงดำรงอยู่ แนวคิดดังกล่าวให้ความสำคัญกับการบรรจบกันของวาทกรรม (discursive convergence) การทำซ้ำของกรอบการตีความ และการจัดระเบียบการมองเห็น ซึ่งทำให้กรอบความหมายบางชุดค่อย ๆ ได้รับความต่อเนื่องและกลายเป็นกรอบอ้างอิงหลักในการทำความเข้าใจการเมืองภายหลักรัฐประหาร แม้ว่าวาทกรรมทางเลือกและความไม่เห็นพ้องจะยังคงดำรงอยู่ก็ตาม

ความสำคัญของบทความนี้มีสามประการ ประการแรก บทความศึกษาการทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาในฐานะกระบวนการ มากกว่าการมองเป็นผลลัพธ์ของการยอมรับหรือการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง ประการที่สอง บทความพัฒนาแนวทางการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงกระบวนการ (Processual Critical Discourse

Analysis) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมข่าวตามลำดับเวลา จากภาวะความไม่เสถียรทางการเมืองไปสู่การบรรจบกันของวาทกรรม ประการที่สาม บทความนำเสนอหลักฐานเชิงประจักษ์จากหนังสือพิมพ์ไทยระดับชาติ 5 ฉบับ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและแนวโน้มร่วมของการให้ความหมายทางการเมืองข้ามองค์กรสื่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายว่าการปกครองภายหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ค่อย ๆ ได้รับความต่อเนื่องและความคุ้นชินภายในวาทกรรมหนังสือพิมพ์ไทยได้อย่างไร ภายใต้เงื่อนไขที่วาทกรรมแข่งขันและความเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองยังคงดำรงอยู่ การศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์แบบกระบวนการ (Processual Critical Discourse Analysis) เพื่อศึกษาข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทย 5 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน และ ASTV ผู้จัดการรายวัน ระหว่างวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ถึงวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2558 โดยมุ่งวิเคราะห์การทำงานร่วมกันของกลไกด้านการวางกรอบความหมาย การทำซ้ำ การจัดระเบียบการมองเห็น การยึดโยงทางอารมณ์ การทำให้เป็นกลาง และการทำให้เป็นข้อเท็จจริง ในการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรมให้แก่ระเบียบภายหลังรัฐประหาร

บทความเสนอว่า การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาควรถูกทำความเข้าใจในฐานะกระบวนการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรมที่ไม่สมบูรณ์ (incomplete normalization) ซึ่งดำเนินไปผ่านการบรรจบกันของวาทกรรม การทำซ้ำของกรอบการตีความ และการจัดระเบียบการมองเห็นภายในพื้นที่ข่าว กระบวนการดังกล่าวทำให้การปกครองภายหลังรัฐประหารค่อย ๆ ได้รับความต่อเนื่องและความคุ้นชินในฐานะส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์ทางการเมืองประจำวัน โดยที่ความขัดแย้ง ความไม่เห็นพ้อง และวาทกรรมโต้แย้งยังคงดำรงอยู่ การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาส่งเสริมความคุ้นเคยไปกับความเป็นปฏิปักษ์ทางการเมือง มากกว่าจะสิ้นสุดลงพร้อมกับการก่อตัวของฉันทามติทางการเมือง

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis: CDA) ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงกระบวนการ (process-oriented analysis) เพื่อศึกษาว่าการทำให้รัฐประหาร พ.ศ. 2557 กลายเป็นความธรรมดาเกิดขึ้นภายในวาทกรรมข่าวหนังสือพิมพ์ไทยได้อย่างไร ภายใต้เงื่อนไขที่ความขัดแย้ง การต่อต้าน และการตีความทางเลือกยังคงดำรงอยู่ตลอดช่วงเวลาหลังการยึดอำนาจ

การวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์วาทกรรมข่าวในฐานะพื้นที่ของการผลิตและหมุนเวียนความหมายทางการเมือง โดยมุ่งติดตามการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการให้ความหมาย การจัดระเบียบการมองเห็น และการก่อตัวของแนวโน้มร่วมทางวาทกรรมตลอดช่วงเวลาศึกษา แนวทางดังกล่าวช่วยให้สามารถอธิบายได้ว่าการปกครองภายหลังรัฐประหารค่อย ๆ ได้รับความต่อเนื่อง ความคุ้นชิน และเสถียรภาพเชิงวาทกรรมภายในพื้นที่สาธารณะอย่างไร

แหล่งข้อมูลและการสร้างคลังข้อมูลเชิงวิเคราะห์

ข้อมูลหลักของการวิจัยมาจากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยระดับชาติ 5 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน และ ASTV ผู้จัดการรายวัน การคัดเลือกหนังสือพิมพ์ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) บน

หลักความหลากหลายเชิงวิเคราะห์ (analytical variation) เพื่อให้ครอบคลุมองค์การสื่อที่มีบริบทเชิงสถาบัน รูปแบบการนำเสนอข่าว และการจัดวางความหมายทางการเมืองที่แตกต่างกัน

ขอบเขตเวลาของการศึกษาค้นคว้าระหว่างวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ถึงวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นช่วงเวลาตั้งแต่การยึดอำนาจ การสถาปนาระเบียบทางการเมืองภายหลังรัฐประหาร การดำเนินโรดแมป การปฏิรูปประเทศ การร่างรัฐธรรมนูญ ตลอดจนช่วงที่การนำเสนอเกี่ยวกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เริ่มเคลื่อนจากการอธิบายสถานการณ์ทางการเมืองไปสู่การนำเสนอในฐานะการบริหารประเทศตามปกติ

หน่วยวิเคราะห์ของการวิจัยคือข่าวหนังสือพิมพ์ (news reports) โดยครอบคลุมพาดหัวข่าว พาดหัวรอง ข่าวนำ และเนื้อหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับการรัฐประหาร การบริหารประเทศ การปฏิรูป การรักษาความสงบเรียบร้อย การฟื้นฟูเศรษฐกิจ ตลอดจนการสนับสนุน การวิพากษ์วิจารณ์ และการคัดค้านการปกครองภายหลังรัฐประหาร บทบรรณาธิการ บทความแสดงความคิดเห็น คอลัมน์ และบทสัมภาษณ์ไม่ถูกรวบรวมอยู่ในการศึกษา เนื่องจากการวิจัยมุ่งวิเคราะห์วาทกรรมข่าวในฐานะรูปแบบการสื่อสารเชิงสถาบันโดยตรง มากกว่าการวิเคราะห์ความคิดเห็นส่วนบุคคลหรือจุดยืนเชิงบรรณาธิการ

ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการจัดสร้างคลังข้อมูลข่าวเบื้องต้น (preliminary news corpus) จากหนังสือพิมพ์ทั้งห้าฉบับตลอดช่วงเวลาที่ศึกษา จากนั้นจึงดำเนินการคัดกรองข้อมูลตามหลักความเกี่ยวข้องเชิงวิเคราะห์ (analytical relevance) ข่าวที่จะได้รับการพิจารณาเข้าสู่การวิเคราะห์ต้องมีเนื้อหาอย่างน้อยหนึ่งลักษณะ ได้แก่ 1) กล่าวถึงการรัฐประหารหรือผลสืบเนื่องทางการเมืองของการรัฐประหารโดยตรง 2) กล่าวถึงการดำเนินงานหรือการใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) 3) กล่าวถึงกระบวนการปฏิรูปประเทศ โรดแมปทางการเมือง หรือการร่างรัฐธรรมนูญภายหลังรัฐประหาร 4) กล่าวถึงการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย หรือการจัดระเบียบสังคมภายใต้การบริหารของ คสช. และ 5) กล่าวถึงการวิพากษ์วิจารณ์ การต่อต้าน หรือการตีความทางเลือกต่อระเบียบทางการเมืองภายหลังรัฐประหาร ในทางกลับกัน ข่าวที่กล่าวถึงรัฐประหารหรือ คสช. เพียงในลักษณะอ้างอิงทั่วไป โดยไม่เชื่อมโยงกับการบริหารประเทศ ความขัดแย้งทางการเมือง การปฏิรูป หรือการตีความต่อระเบียบภายหลังรัฐประหาร จะไม่ถูกรวบรวมอยู่ในการวิเคราะห์

ภายหลังการคัดกรอง ผู้วิจัยได้จัดสร้างคลังข้อมูลเชิงวิเคราะห์ (Analytical Corpus) จำนวน 150 ข่าว โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ช่วงเวลาละ 50 ข่าว การคัดเลือกข้อมูลใช้หลักความเกี่ยวข้องเชิงวิเคราะห์มากกว่าการสุ่มตัวอย่างเชิงสถิติ เนื่องจากการศึกษามุ่งอธิบายกระบวนการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรม มากกว่าการประมาณค่าความถี่ของเนื้อหาข่าวในระดับประชากร ทั้งนี้ การกำหนดจำนวนข่าวเท่ากันในแต่ละช่วงเวลามีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการให้ความหมาย กลไกเชิงวาทกรรม และสถานะของวาทกรรมโต้แย้งได้อย่างเป็นระบบตลอดกระบวนการศึกษา

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis Procedure)

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการผ่านกระบวนการลงรหัสและการตีความเชิงกระบวนการจำนวน 6 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การลงรหัสแบบเปิด (Open Coding): ผู้วิจัยอ่านข่าวทุกชิ้นในคลังข้อมูลเชิงวิเคราะห์อย่าง

ละเอียดเพื่อระบุประเด็นสำคัญ ผู้กระทำทางการเมือง ปัญหาที่ถุกเน้น และความหมายที่ถูกสร้างขึ้นภายในข่าวแต่ละชิ้น โดยยังไม่กำหนดหมวดหมู่ทางทฤษฎีล่วงหน้า

ขั้นตอนที่ 2 การระบุรูปแบบวาทกรรม (Pattern Identification): นำรหัสเบื้องต้นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมาจัดกลุ่มเพื่อค้นหารูปแบบการให้ความหมายที่ปรากฏซ้ำภายในคลังข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การระบุกลไกเชิงวาทกรรม (Mechanism Identification): วิเคราะห์ว่ารูปแบบวาทกรรมที่พบดำรงอยู่ผ่านกลไกใด โดยพิจารณาการวางกรอบความหมาย การทำซ้ำ การจัดระเบียบการมองเห็น การยึดโยงทางอารมณ์ การทำให้เป็นกลาง และการทำให้เป็นข้อเท็จจริง

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์วาทกรรมโต้แย้ง (Counter-discourse Coding): วิเคราะห์ข่าวที่สะท้อนการวิพากษ์วิจารณ์ การต่อต้าน และการตีความทางเลือก เพื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมหลักและวาทกรรมโต้แย้งในแต่ละช่วงเวลา

ขั้นตอนที่ 5 การเปรียบเทียบข้ามช่วงเวลา (Temporal Comparison): เปรียบเทียบรูปแบบวาทกรรม กลไกเชิงวาทกรรม และสถานะของวาทกรรมโต้แย้งระหว่างทั้งสามช่วงเวลา เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนผ่านจากภาวะความไม่เสถียรทางการเมืองไปสู่การสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรม และ

ขั้นตอนที่ 6 การสังเคราะห์เชิงกระบวนการ (Process Reconstruction): สังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ทั้งหมดเพื่อสร้างคำอธิบายเชิงกระบวนการเกี่ยวกับการทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดา ภายใต้เงื่อนไขที่วาทกรรมแข่งขันและความเป็นปฏิกิริยาทางการเมืองยังคงดำรงอยู่

ความโปร่งใสเชิงวิเคราะห์ (Analytical Transparency)

เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและความสามารถในการตรวจสอบย้อนกลับของกระบวนการวิเคราะห์ การศึกษานี้ยึดหลักการพัฒนาข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงประจักษ์ (data-driven interpretation) มากกว่าการกำหนดข้อสรุปไว้ล่วงหน้า

การวิเคราะห์ไม่ได้ตั้งต้นจากการประเมินว่าฝ่ายใดมีความชอบธรรมทางการเมืองมากกว่ากัน หรือจากข้อสรุปล่วงหน้าว่ารัฐประหารได้รับการยอมรับหรือถูกปฏิเสธภายในสังคม หากมุ่งติดตามว่ากรอบความหมายทางการเมืองแต่ละชุดได้รับการผลิตซ้ำ จัดวาง เชื่อมโยง และเปลี่ยนสถานะภายในพื้นที่ข่าวอย่างไรตลอดช่วงเวลาศึกษา ทั้งวาทกรรมที่สนับสนุนการบริหารภายหลังรัฐประหาร วาทกรรมที่วิพากษ์วิจารณ์อำนาจรัฐ และวาทกรรมทางเลือกอื่น ๆ ถูกวิเคราะห์ภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกัน โดยพิจารณาจากความถี่ของการปรากฏ การเชื่อมโยงกับประเด็นทางการเมือง ความต่อเนื่องของการนำเสนอ และตำแหน่งเชิงความหมายที่ได้รับภายในพื้นที่ข่าว มากกว่าการตัดสินคุณค่าทางการเมืองของวาทกรรมแต่ละประเภท

ลกรหัสแบบเปิดเริ่มต้นจากข้อมูลข่าวแต่ละชิ้นโดยไม่กำหนดรูปแบบวาทกรรมหรือกลไกเชิงวาทกรรมไว้ก่อน รูปแบบวาทกรรมจะได้รับการพิจารณาเป็นรูปแบบเชิงวิเคราะห์ก็ต่อเมื่อปรากฏซ้ำในข่าวหลายชิ้น หลายหนังสือพิมพ์ หรือหลายช่วงเวลาอย่างต่อเนื่อง

ในทำนองเดียวกัน การระบุกลไกเชิงวาทกรรมดำเนินควบคู่ไปกับการวิเคราะห์หลักฐานเชิงประจักษ์จากตัว

บทขาว โดยพิจารณาแบบการให้ความหมายที่ปรากฏซ้ำ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ได้รับพื้นที่นำในการรับรู้ และ
แนวโน้มของการบรรจบกันของวาทกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา

นอกจากนี้ ขาวที่สะท้อนการวิพากษ์วิจารณ์ การต่อต้าน หรือการตีความทางเลือก ได้รับการวิเคราะห์ด้วย
กระบวนการและมาตรฐานเดียวกับขาวที่สอดคล้องกับวาทกรรมหลัก เพื่อให้สามารถอธิบายการสร้างเสถียรภาพเชิง
วาทกรรมภายใต้เงื่อนไขที่ความไม่เห็นพ้องยังคงดำรงอยู่ได้อย่างเป็นระบบ

ด้วยเหตุนี้ ข้อค้นพบทั้งหมดจึงสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้จากลำดับการวิเคราะห์ตั้งแต่ขาวรายชิ้น การลง
รหัสเบื้องต้น การระบุรูปแบบวาทกรรม การวิเคราะห์กลไกเชิงวาทกรรม การเปรียบเทียบข้ามช่วงเวลา และการ
สังเคราะห์เชิงกระบวนการ

ตัวอย่างการลงรหัสข้อมูลและการตีความเชิงวาทกรรม

เพื่อแสดงให้เห็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างการลงรหัสข้อมูล
(coding) จากขาวที่ถูกคัดเลือกเข้าสู่คลังข้อมูลเชิงวิเคราะห์ (analytical corpus) ตารางต่อไปนี้แสดงลำดับการเคลื่อน
จากข้อมูลขาวต้นทางไปสู่การสร้างรหัสเบื้องต้น (initial coding) การระบุรูปแบบวาทกรรม (pattern) การวิเคราะห์
กลไกเชิงวาทกรรม (discursive mechanism) และการตีความบทบาทของขาวแต่ละชิ้นต่อกระบวนการทำให้รัฐประหาร
กลายเป็นความธรรมดา (normalization)

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการลงรหัสข้อมูลและการตีความเชิงวาทกรรม

วันที่	หนังสือพิมพ์	พาดหัวข่าว	การลงรหัสเบื้องต้น (Initial coding)	รูปแบบวาทกรรม (Pattern)	กลไกเชิงวาทกรรมหลัก (Dominant mechanism)	บทบาทต่อกระบวนการทำให้รัฐประหารกลายเป็นธรรมดา (Normalization)
23 พ.ค. 2557	ASTV ผู้จัดการรายวัน	“รัฐประหารผ่าทางตัน”	ทางออกของวิกฤต, ยุติความขัดแย้ง, พื้นเสถียรภาพ	รัฐประหารในฐานะทางออกของวิกฤต (Coup-as-Solution Frame)	การวางกรอบความหมาย (Framing)	เชื่อมโยงรัฐประหารเข้ากับการแก้ไขภาวะชะงักงันทางการเมืองและสร้างภาพของการฟื้นฟูระเบียบทางการเมือง
23 พ.ค. 2557	เดลินิวส์	“หุ่นไทยแห่ร่างกราวุธ”	ความกังวลต่อรัฐประหาร, ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ, นักลงทุนตื่นตระหนก, ผลกระทบระยะต้นหลังการยึดอำนาจ	ความกังวลทางเศรษฐกิจภายหลังรัฐประหาร (Post-coup Economic Anxiety Frame)	การวางกรอบความหมาย (Framing)	แสดงให้เห็นว่ารัฐประหารในระยะต้นยังถูกมองในฐานะเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่แน่นอนและความกังวลทางเศรษฐกิจ มากกว่าจะถูกทำให้เป็นความธรรมดาทันที
23 พ.ค. 2557	ข่าวสด	“สปป.ค้านปว.ชี้ไม่แก้ปัญหาแน่บึกตู้คินอำนาจเลือกตั้ง”	การคัดค้านรัฐประหาร, ประชาธิปไตย, การเลือกตั้ง	วาทกรรมโต้แย้ง (Counter-discourse)	การจัดระเบียบการมองเห็น (Visibility Ordering)	แสดงให้เห็นว่าความขัดแย้งและการต่อต้านยังคงดำรงอยู่ มิได้เกิดขึ้นตามทิศทางทางการเมือง

24	มติชน	“บิกตู๋ บี้ คลังจ่ายค่า ข้าว 8 หมื่น ล้านบาท	การบริหาร ประเทศ, การ แก้ปัญหา เร่งด่วน, การ จัดการ เศรษฐกิจ	วาทกรรม การบริหาร และการฟื้นฟู ประเทศ (Governance Frame)	การทำให้เป็น ข้อเท็จจริง (Objectification)	ทำให้การปกครองภายหลัง รัฐประหารปรากฏในฐานะการ บริหารจัดการปัญหาของรัฐ
1	ก.พ. 2558	“เรียก อุปทูตกมธ. ฉันทะพบ แดงไว้อย...”	อธิปไตยของ ชาติ, การ แทรกแซงจาก ภายนอก, การ รักษา ผลประโยชน์ ชาติ	วาทกรรม อธิปไตยและ ความมั่นคง ของรัฐ (Sovereignty Frame)	การทำให้เป็น กลาง (Neutralization)	ลดทอนแรงวิพากษ์วิจารณ์จาก ภายนอกและจัดวางการใช้อำนาจ ของรัฐในฐานะการปกป้อง ผลประโยชน์แห่งชาติ

ตารางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงเส้นทางการวิเคราะห์จากข้อมูลข้างต้นทางไปสู่ข้อสรุปเชิงตีความ โดยมีได้ใช้เป็นหลักฐานเชิงปริมาณหรือเป็นตัวแทนของข้อมูลทั้งหมดในคลังข้อมูลเชิงวิเคราะห์ หากใช้เพื่อแสดงตรรกะของกระบวนการลงรหัส การระบุรูปแบบวาทกรรม และการวิเคราะห์กลไกเชิงวาทกรรมที่ใช้ตลอดการศึกษา

ความน่าเชื่อถือและความเข้มงวดของการวิเคราะห์

เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความเข้มงวดของการวิเคราะห์ การศึกษานี้ใช้การตรวจสอบข้อมูลหลายระดับตลอดกระบวนการวิจัย ประการแรก ใช้การเปรียบเทียบข้อมูลข้ามหนังสือพิมพ์ (cross-newspaper comparison) เพื่อประเมินความสอดคล้องและความแตกต่างของรูปแบบการให้ความหมายภายใต้บริบทเชิงสถาบันที่แตกต่างกัน ประการที่สอง ใช้การเปรียบเทียบข้ามช่วงเวลา (temporal comparison) เพื่อติดตามความต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลง และการเคลื่อนตัวของวาทกรรมตลอดช่วงเวลาศึกษา ประการที่สาม ใช้การตรวจสอบย้อนกลับเชิงตีความ (recursive verification) โดยย้อนกลับไปทบทวนข้อมูลต้นทางอย่างต่อเนื่องทุกครั้งที่มีการพัฒนารหัสวิเคราะห์ รูปแบบวาทกรรม หรือข้อสรุปเชิงตีความ เพื่อให้ข้อค้นพบยังคงเชื่อมโยงกับหลักฐานเชิงประจักษ์อย่างใกล้ชิด

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ยังดำเนินการผ่านกระบวนการเปรียบเทียบเชิงวนซ้ำ (iterative comparison) ระหว่างข่าวรายชิ้น รหัสเบื้องต้น (codes) รูปแบบวาทกรรม (patterns) กลไกเชิงวาทกรรม (discursive mechanisms) และข้อสรุปเชิงตีความอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความเสี่ยงของการเลือกข้อมูลเพื่อสนับสนุนข้อสรุปล่วงหน้า (confirmation bias) ข้อค้นพบแต่ละประเด็นจึงได้รับการพัฒนาจากลำดับการวิเคราะห์ที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ ตั้งแต่ข้อมูลข้างต้นทาง การลงรหัส การจัดกลุ่มรูปแบบ การระบุกลไกเชิงวาทกรรม และการสังเคราะห์เชิงกระบวนการ

ผู้วิจัยยังดำเนินการบันทึกข้อสังเกตเชิงวิเคราะห์ (analytic memos) และทบทวนกระบวนการตีความอย่างต่อเนื่องตลอดการวิจัย เพื่อประเมินผลกระทบของกรอบการตีความที่อาจมีต่อการวิเคราะห์ข้อมูล และรักษาความสอดคล้องระหว่างหลักฐานเชิงประจักษ์กับข้อค้นพบที่น่าเสนอ การวิเคราะห์มุ่งติดตามการเปลี่ยนแปลงของความหมายทางการเมืองตามลำดับเวลา โดยพิจารณาว่าชาวไทในแต่ละช่วงเวลาให้ความหมายต่อรัฐประหาร การบริหารประเทศ การปฏิรูป ความสงบเรียบร้อย และวาทกรรมโต้แย้งอย่างไร กระบวนการดังกล่าวช่วยให้สามารถสังเคราะห์รูปแบบการให้ความหมายที่ปรากฏซ้ำ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ได้รับพื้นที่นำในการรับรู้ และแนวโน้มของการบรรจบกันของวาทกรรมที่ก่อตัวขึ้นตลอดช่วงเวลาคึกคัก

การสร้างช่วงเวลาเชิงวิเคราะห์

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมในฐานะกระบวนการ การวิจัยแบ่งช่วงเวลาคึกคักออกเป็นสามระยะเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ 1) ระยะภาวะความไม่เสถียรทางการเมืองภายหลังรัฐประหาร (22 พฤษภาคม - 21 มิถุนายน 2557) 2) ระยะการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรมภายใต้การบริหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (22 มิถุนายน - 5 พฤศจิกายน 2557) และ 3) ระยะการบรรจบกันของวาทกรรมภายใต้กระบวนการปฏิรูปและการร่างรัฐธรรมนูญ (6 พฤศจิกายน 2557-6 กันยายน 2558)

การแบ่งช่วงเวลาพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการให้ความหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมหลักกับวาทกรรมโต้แย้ง และการทำงานของกลไกเชิงวาทกรรมเป็นเกณฑ์สำคัญในการพิจารณา ช่วงเวลาทั้งสามจึงทำหน้าที่เป็นกรอบการวิเคราะห์สำหรับสืบย้อนพลวัตของการเปลี่ยนแปลงทางวาทกรรม และติดตามการเคลื่อนตัวของกรอบความหมายภายในพื้นที่ข่าวตลอดช่วงเวลาคึกคัก

ในการศึกษานี้ การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดา (normalization) ถูกวิเคราะห์ผ่านการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการให้ความหมายภายในพื้นที่ข่าว โดยพิจารณาจากการปรากฏซ้ำของกรอบการตีความ การเปลี่ยนผ่านจากภาษาของวิกฤตไปสู่ภาษาของการบริหาร การเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ได้รับพื้นที่นำในการรับรู้ และแนวโน้มร่วมในการให้ความหมายที่เกิดขึ้นข้ามหนังสือพิมพ์ตลอดช่วงเวลาคึกคัก การปรากฏร่วมกันของแนวโน้มเหล่านี้สะท้อนกระบวนการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรม (discursive stabilization) และการบรรจบกันของวาทกรรม (discursive convergence) ซึ่งทำให้การปกครองภายหลังรัฐประหารค่อย ๆ กลายเป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์ทางการเมืองที่คุ้นชินในพื้นที่ข่าว ภายใต้เงื่อนไขที่ความไม่เห็นพ้องและความเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองยังคงดำรงอยู่

ในทางปฏิบัติ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข่าวทุกชิ้นในคลังข้อมูลเชิงวิเคราะห์จำนวน 150 ข่าวผ่านกระบวนการเดียวกัน ก่อนนำผลการลงรหัสมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบวาทกรรม กลไกเชิงวาทกรรม และพลวัตของการเปลี่ยนแปลงทางวาทกรรมในแต่ละช่วงเวลา การวิเคราะห์จึงให้ความสำคัญกับรูปแบบที่ปรากฏซ้ำ ความสัมพันธ์ระหว่างข่าวจากหนังสือพิมพ์หลายฉบับ และแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดช่วงเวลาคึกคัก เพื่ออธิบายกระบวนการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรมและการบรรจบกันของวาทกรรมภายหลังรัฐประหารอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 5 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน และ ASTV ผู้จัดการรายวัน ระหว่างวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ถึง 6 กันยายน พ.ศ. 2558 แสดงให้เห็นว่า การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาไม่ได้เกิดขึ้นอย่างฉับพลันภายหลังการยึดอำนาจ หากเป็นกระบวนการเชิงวาทกรรมที่ค่อย ๆ พัฒนาผ่านการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการนำเสนอข่าว การจัดระเบียบการมองเห็น และการเปลี่ยนแปลงของกรอบการให้ความหมายทางการเมืองตามลำดับเวลา

การวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ภายหลังการรัฐประหาร พื้นที่ข่าวมิได้เคลื่อนเข้าสู่ภาวะฉันทามติทางการเมืองในทันที ตรงกันข้าม ในระยะแรกหนังสือพิมพ์ยังนำเสนอความหมายที่หลากหลายและแข่งขันกันเกี่ยวกับความหมายของการยึดอำนาจ บทบาทของกองทัพ อนาคตทางการเมือง และความชอบธรรมของระเบียบใหม่ อย่างไรก็ตาม เมื่อเวลาผ่านไป การนำเสนอเกี่ยวกับการบริหารประเทศ การปฏิรูป การจัดการปัญหาเศรษฐกิจ และการรักษาความสงบเรียบร้อยกลับได้รับพื้นที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ความขัดแย้งทางการเมืองยังคงปรากฏอยู่ แต่ถูกจัดวางอยู่ภายใต้กรอบการนำเสนอที่แตกต่างออกไป

เพื่ออธิบายพลวัตดังกล่าว ส่วนผลการศึกษาถูกแบ่งออกเป็น 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) ภาวะความไม่เสถียรทางการเมืองภายหลังรัฐประหาร 2) การขยายตัวของวาทกรรมการบริหารประเทศ 3) การก่อรูปของวาทกรรมการปฏิรูปและอนาคตทางการเมือง 4) การดำรงอยู่ของวาทกรรมโต้แย้งภายใต้ระเบียบใหม่ และ 5) การบรรจบกันของวาทกรรมกับการทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดา

ภาวะความไม่เสถียรทางการเมืองภายหลังรัฐประหาร

ในช่วงแรกภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 พื้นที่ข่าวหนังสือพิมพ์ไทยปรากฏเป็นพื้นที่ของการให้ความหมายที่หลากหลายและแข่งขันกันอย่างเข้มข้น หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับอธิบายเหตุการณ์รัฐประหารผ่านกรอบการตีความที่แตกต่างกัน ทั้งกรอบความจำเป็นทางการเมือง กรอบภาวะยกเว้น กรอบความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ กรอบสิทธิเสรีภาพ กรอบแรงกดดันระหว่างประเทศ และกรอบการเริ่มต้นของการบริหารประเทศ ภายใต้คณะรัฐประหาร ลักษณะดังกล่าวสะท้อนช่วงเวลาที่ความหมายทางการเมืองยังคงกระจุกตัวอยู่ระหว่างกรอบการตีความหลายชุด และการบรรจบกันของวาทกรรมยังอยู่ในระยะเริ่มต้นของการก่อตัว

หลักฐานชุดแรกแสดงให้เห็นการปรากฏของภาษาภาวะยกเว้นอย่างชัดเจนในระดับพาดหัวข่าวและการจัดลำดับความสำคัญของข่าว ข่าวสด ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ใช้พาดหัว “ประยุทธ์ปฏิวัติ ตั้ง คสช.-รวม 25 แกนนำ” ขณะที่มติชน ฉบับวันเดียวกันนำเสนอถ้อยคำ “วงกลม-จับแกนนำทันที” และ “สื่อค้านปว.-ไล่ทหาร” การเลือกใช้ถ้อยคำ เช่น “ปฏิวัติ” “รวมแกนนำ” “จับแกนนำ” และ “สื่อค้าน” ทำให้รัฐประหารปรากฏในฐานะเหตุการณ์ของการใช้อำนาจพิเศษ การควบคุมตัว และการเผชิญหน้าทางการเมือง มากกว่าการเป็นระเบียบทางการเมืองที่ได้รับการยอมรับอย่างมั่นคง

อย่างไรก็ตาม ภายในวันแรกภายหลังการรัฐประหารก็เริ่มปรากฏกรอบการตีความอีกชุดหนึ่งที่อธิบายการยึดอำนาจในฐานะทางออกของวิกฤตทางการเมือง ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 พาดหัวข่าวว่า “รัฐประหารผ่าทางตัน” โดยเชื่อมโยงการรัฐประหารเข้ากับการคลี่คลายภาวะชะงักงันทางการเมืองและการฟื้นฟูเสถียรภาพของประเทศ การนำเสนอในลักษณะนี้ให้ความสำคัญกับบทบาทของการยึดอำนาจในฐานะกลไกที่ช่วยยุติความขัดแย้งและเปิดทางไปสู่การจัดระเบียบทางการเมืองรูปแบบใหม่ กรอบการตีความดังกล่าวจึงสะท้อนวาทกรรม “รัฐประหารในฐานะทางออกของวิกฤต” (coup-as-solution frame) ซึ่งเป็นหนึ่งในกรอบความหมายสำคัญที่ปรากฏขึ้นในระยะแรกภายหลังการรัฐประหาร และดำรงอยู่ร่วมกับกรอบการตีความอื่นที่ให้ความหมายต่อเหตุการณ์เดียวกันในลักษณะแตกต่างกัน

ในเวลาเดียวกัน หนังสือพิมพ์บางฉบับให้ความสำคัญกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นทันทีภายหลังการยึดอำนาจ เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 รายงานข่าว “หุ้นไทยแห่วิ่งกราวรูต ปรับลดลงแรง ‘นักลงทุน’ ผวา” โดยเน้นการปรับตัวลดลงของตลาดหุ้น ความกังวลของนักลงทุน และความไม่แน่นอนต่อทิศทางเศรษฐกิจภายใต้ คสช. การนำเสนอในลักษณะนี้ทำให้รัฐประหารปรากฏในฐานะเหตุการณ์ที่สร้างแรงสั่นสะเทือนต่อภาคเศรษฐกิจและก่อให้เกิดความไม่แน่นอนต่ออนาคตของประเทศ

ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 สะท้อนความกังวลดังกล่าวในทิศทางใกล้เคียงกันผ่านพาดหัว “เอกชนลั่นหัว-ก้อยหลังทหารยึดอำนาจ จี้เร่งกู้วิกฤตศรัทธา” ซึ่งรายงานท่าทีของภาคเอกชนที่เรียกร้องให้ฝ่ายทหารเร่งฟื้นความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจ แก้ไขภาวะชะงักงัน และสร้างความชัดเจนต่อทิศทางของประเทศ ข่าวทั้งสองชิ้นสะท้อนว่าความหมายของรัฐประหารในระยะแรกยังเชื่อมโยงกับความกังวล ความเสี่ยง และความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการตีความทางการเมือง ทำให้การประเมินระเบียบภายหลักรัฐประหารยังคงเป็นพื้นที่เปิดของการคาดการณ์และการต่อรองทางความหมาย

มติชน ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 นำเสนอข่าว “ซีเอ็นเอ็น-บีบีซีแพร่ภาพนาฬิกาซุลมุน รวบแกนนำขึ้นรถตู้ ปว.ไทยสนั่นโลก ฝรั่งเศสจี้เลือกตั้ง” ข่าวนี้ทำให้รัฐประหารไทยปรากฏในสายตาของสื่อและรัฐบาลต่างประเทศ โดยเน้นภาพการจับกุมแกนนำทางการเมืองและแรงกดดันจากภายนอกที่เรียกร้องให้ไทยกลับสู่กระบวนการเลือกตั้ง การนำเสนอเช่นนี้ให้ความหมายของรัฐประหารไม่ได้ถูกกำหนดเฉพาะภายในประเทศ แต่ถูกแข่งขันกับกรอบประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพ และการตรวจสอบจากนานาชาติ

ความไม่เสถียรทางการเมืองยังปรากฏผ่านวาทกรรมโต้แย้งภายในประเทศ ข่าวสด ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 รายงานข่าว “สปป.ค้านปว. ซีไม่แก้ปัญหา เนบักตู่คินอำนาจ ‘เลือกตั้ง’” โดยนำเสนอเสียงคัดค้านจากกลุ่มประชาชนและภาคประชาสังคมที่มองว่าการยึดอำนาจไม่ใช่ทางออกของวิกฤตการเมือง และเรียกร้องให้คินอำนาจแก่ประชาชนผ่านการเลือกตั้ง ข่าวนี้มีความสำคัญ เพราะแสดงให้เห็นว่าภายในระยะต้นหลังรัฐประหาร วาทกรรมประชาธิปไตยและการคัดค้านยังไม่ได้ถูกทำให้หายไปจากพื้นที่ข่าว ตรงกันข้าม ยังปรากฏเป็นกรอบความหมายที่แข่งขันกับวาทกรรม “รัฐประหารเพื่อแก้วิกฤต” อย่างชัดเจน

แรงกดดันจากต่างประเทศยังคงปรากฏต่อเนื่องในช่วงปลายเดือนพฤษภาคมและต้นเดือนมิถุนายน 2557 มติชน ฉบับวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 รายงานข่าว “ยูเอ็น-มะกัน-อียู แกล้งหวังไทย” ซึ่งทำให้ประเด็นสิทธิเสรีภาพประชาธิปไตย และความชอบธรรมของรัฐบาลทหารยังคงอยู่ในพื้นที่ข่าว ขณะที่ ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2557 นำเสนอข่าว “ตอบโต้สหรัฐแทรกแซงไทย” และเดลินิวส์ ฉบับวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2557 พาดหัวว่า “ไทยโต้สหรัฐไม่ใช่เมืองขึ้น” ข่าวสองชิ้นหลังทำให้แรงกดดันจากภายนอกถูกแปลความผ่านกรอบอธิปไตยของชาติและการปกป้องผลประโยชน์ของรัฐไทย การเคลื่อนจาก “แรงกดดันด้านประชาธิปไตย” ไปสู่ “การตอบโต้การแทรกแซงจากภายนอก” แสดงให้เห็นว่าความหมายของรัฐประหารยังอยู่ในสนามการต่อรองระหว่างกรอบประชาธิปไตยสากลกับกรอบอธิปไตยและความมั่นคงของรัฐ

ในขณะเดียวกัน พื้นที่ข่าวเริ่มปรากฏสัญญาณตั้งต้นของการเคลื่อนจากภาวะวิกฤตไปสู่วาทกรรมการบริหารเดลินิวส์ ฉบับวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 รายงานข่าว “ซงแผนกระตุ้น ศก. เสนอ คสช. ลุยงบ 58 เริงหาเงินจ่ายชวนา” โดยเน้นข้อเสนอด้านเศรษฐกิจ การใช้งบประมาณ และการเร่งหาเงินจ่ายชวนา ต่อมาเดลินิวส์ ฉบับวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2557 รายงานข่าว “จ่ายเงินจำนำข้าวกว่า 3.6 แสนราย” ซึ่งทำให้การดำเนินงานของรัฐหลังรัฐประหารเริ่มถูกประเมินผ่านผลสัมฤทธิ์เชิงนโยบายและความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แม้ข่าวเหล่านี้ยังไม่เพียงพอที่จะชี้ว่ารัฐประหารถูกทำให้เป็นความธรรมดาแล้ว แต่เป็นสัญญาณสำคัญของการเริ่มเคลื่อนพื้นที่ข่าวจากคำถามเรื่องการยึดอำนาจไปสู่คำถามเรื่องการบริหารจัดการ

ความเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองยังคงดำรงอยู่แม้ในช่วงที่วาทกรรมการบริหารประเทศเริ่มได้รับพื้นที่มากขึ้น ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2557 รายงานข่าว “มือบสามนิ้วนัดชุมนุมต่อ” โดยกล่าวถึงการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่อต้านรัฐประหารและมาตรการควบคุมสถานการณ์ของภาครัฐ ข่าวดังกล่าวสะท้อนว่าการต่อต้าน การควบคุมทางการเมือง และการบริหารประเทศภายหลังรัฐประหารดำรงอยู่ร่วมกันภายในพื้นที่ข่าวในระยะเวลาเดียวกัน การปรากฏร่วมกันของวาทกรรมหลายชุดเช่นนี้ยืนยันว่าพื้นที่ข่าวในระยะต้นภายหลังรัฐประหารยังเป็นพื้นที่ของการแข่งขันทางความหมาย ซึ่งกรอบการตีความที่แตกต่างกันยังคงพยายามกำหนดความหมายของเหตุการณ์และระเบียบทางการเมืองชุดใหม่

เมื่อพิจารณาข่าวเหล่านี้ร่วมกัน จะเห็นว่าระยะต้นภายหลังรัฐประหารประกอบด้วยกรอบความหมายอย่างน้อยห้าชุดที่แข่งขันกัน ได้แก่ 1) รัฐประหารในฐานะทางออกของวิกฤต 2) รัฐประหารในฐานะภาวะยกเว้นและการใช้อำนาจบังคับ 3) รัฐประหารในฐานะแหล่งกำเนิดของความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ 4) รัฐประหารในฐานะปัญหาด้านประชาธิปไตยและสิทธิเสรีภาพ และ 5) รัฐประหารในฐานะจุดเริ่มต้นของการบริหารปัญหาเฉพาะหน้า กรอบความหมายเหล่านี้ดำรงอยู่ควบคู่กันภายในพื้นที่ข่าว และสะท้อนการกระจายตัวของการให้ความหมายต่อเหตุการณ์เดียวกันในระยะเวลาเดียวกัน ขณะเดียวกัน การปรากฏของข่าวด้านเศรษฐกิจ การจ่ายเงินชวนา และมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเริ่มเปิดพื้นที่ให้วาทกรรมการบริหารประเทศมีบทบาทมากขึ้นในการอธิบายสถานการณ์ทางการเมือง

ดังนั้น ภาวะความไม่เสถียรทางการเมืองภายหลังรัฐประหารจึงหมายถึงช่วงเวลาที่ยังคงมีความหมายหลายชุดแข่งขันกันเพื่อกำหนดความเข้าใจต่อรัฐประหารและระเบียบทางการเมืองภายหลังการยึดอำนาจ พื้นที่ข่าวในระยะนี้จึงสะท้อนความกระจัดกระจายของความหมายและความเป็นปฏิกิริยาทางการเมืองที่ยังดำรงอยู่อย่างชัดเจน ขณะเดียวกันก็เริ่มปรากฏสัญญาณเบื้องต้นของการขยายตัวของวาทกรรมการบริหารประเทศ ซึ่งจะมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงถัดไป และกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรมในเวลาต่อมา

การขยายตัวของวาทกรรมการบริหารประเทศ

ภายหลังช่วงแรกของความไม่เสถียรทางการเมืองซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันระหว่างกรอบความหมายที่แตกต่างกัน พื้นที่ข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยเริ่มปรากฏการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ กล่าวคือ ข่าวเกี่ยวกับการบริหารประเทศ การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และการจัดการปัญหาสาธารณะได้รับพื้นที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่การนำเสนอรัฐประหารในฐานะเหตุการณ์ทางการเมืองค่อย ๆ ลดความสำคัญลง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ได้หมายความว่าความขัดแย้งทางการเมืองได้สิ้นสุดลง หากสะท้อนการเคลื่อนตัวของจุดสนใจในพื้นที่ข่าวจากคำถามเรื่องความชอบธรรมของการยึดอำนาจ ไปสู่คำถามเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารและการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลภายหลังรัฐประหาร

สัญญาณของการเปลี่ยนผ่านดังกล่าวปรากฏอย่างชัดเจนในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 ข่าวสด ฉบับวันที่ 24 มิถุนายน 2557 รายงานข่าว “หัวหน้าขวยหอย 80 บาทไม่ทัน 1 ก.ค.” โดยมุ่งเน้นมาตรการควบคุมราคาสลากและการจัดระเบียบระบบจำหน่ายของภาครัฐ ขณะที่ประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองแทบไม่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาข่าว การนำเสนอในลักษณะนี้สะท้อนการเคลื่อนตัวของพื้นที่ข่าวจากการถกเถียงเกี่ยวกับความชอบธรรมทางการเมืองไปสู่ประเด็นการบริหารจัดการปัญหาในชีวิตประจำวันของประชาชน ซึ่งในการวิเคราะห์ครั้งนี้จัดอยู่ในรูปแบบวาทกรรมการบริหารตามปกติ (ordinary governance) และสะท้อนการทำงานร่วมกันของกลไกการทำให้เป็นกลาง (neutralization) และการทำซ้ำ (repetition) ที่มีส่วนทำให้การปกครองภายหลังรัฐประหารค่อย ๆ ได้รับความต่อเนื่อง ความคุ้นชิน และสถานะของความเป็นธรรมดาภายในพื้นที่ข่าวมากขึ้น โดยการประเมินรัฐบาลถูกเชื่อมโยงกับความสามารถในการจัดการปัญหาสาธารณะและการบริหารงานประจำวัน มากกว่าการถกเถียงเกี่ยวกับที่มาของอำนาจทางการเมือง

แนวโน้มดังกล่าวปรากฏซ้ำอีกครั้งในข่าวสด ฉบับวันที่ 5 กรกฎาคม 2557 เรื่อง “หอยศาลากลางคึก แห่ซื้อ 80 บาท” ซึ่งรายงานผลลัพธ์ของมาตรการควบคุมราคาสลากและการตอบรับเชิงบวกจากประชาชน การนำเสนอข่าวไม่ได้มุ่งรายงานความชอบธรรมของอำนาจรัฐ หากมุ่งแสดงผลสัมฤทธิ์ของนโยบายและประโยชน์ที่ประชาชนได้รับโดยตรง ส่งผลให้การปกครองภายหลังรัฐประหารถูกเชื่อมโยงเข้ากับประสบการณ์เชิงบวกในชีวิตประจำวันมากขึ้น พร้อมกันนั้น หนังสือพิมพ์หลายฉบับยังเริ่มนำเสนอข่าวด้านเศรษฐกิจและการบริหารประเทศในลักษณะเดียวกัน ตัวอย่างเช่น มติชน รายงาน “บิ๊กตูบี้คลังจ่ายค่าข้าว 8 หมื่นล้าน” ขณะที่เดลินิวส์นำเสนอข่าวเกี่ยวกับมาตรการกระตุ้น

เศรษฐกิจและการเร่งรัดการจ่ายเงินให้เกษตรกร การนำเสนอเช่นนี้ช่วยสร้างภาพของรัฐบาลภายหลังรัฐประหารในฐานะผู้จัดการปัญหาเศรษฐกิจ มากกว่าผู้ใช้อำนาจทางการเมือง

เมื่อเข้าสู่ช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2557 วาทกรรมการบริหารประเทศเริ่มเชื่อมโยงเข้ากับวาทกรรมการปฏิรูปอย่างเด่นชัดมากขึ้น ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2557 รายงานข่าว “ตั้ง กมธ. 15 คณะ รับโรดแมป” โดยมุ่งนำเสนอการจัดตั้งคณะกรรมการและกลไกต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปประเทศตามโรดแมปของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) การนำเสนอในลักษณะดังกล่าวสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของการอธิบายสถานการณ์ทางการเมืองจากภาษาของความขัดแย้งและการเผชิญหน้า ไปสู่ภาษาของการวางแผน การปฏิรูป และการเปลี่ยนผ่านเชิงสถาบัน ขาวนี้จึงถูกจัดอยู่ในรูปแบบวาทกรรมเรื่องเล่าการปฏิรูป (reform narration) ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงการปกครองภายหลังรัฐประหารเข้ากับภาพของอนาคตทางการเมืองที่ถูกออกแบบและกำกับอย่างเป็นลำดับขั้น ผลการวิเคราะห์ชี้ว่า ขาวดังกล่าวสะท้อนการทำงานร่วมกันของกลไกการวางกรอบความหมาย (framing) และการทำให้เป็นข้อเท็จจริง (objectification) โดยกระบวนการปฏิรูปถูกนำเสนอในฐานะเส้นทางพัฒนาทางการเมืองที่สามารถดำเนินไปได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลและมีทิศทางที่ชัดเจน มากกว่าการเป็นประเด็นที่ยังเปิดให้มีการโต้แย้งอย่างกว้างขวาง ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว วาทกรรมการปฏิรูปจึงมีส่วนทำให้การปกครองภายหลังรัฐประหารค่อย ๆ ได้รับความต่อเนื่องและมีส่วนทำให้การปกครองภายหลังรัฐประหารค่อย ๆ ได้รับความต่อเนื่อง ความคุ้นชิน และสถานะของความเป็นธรรมค้ำจุนในพื้นที่ขาวในฐานะกลไกขับเคลื่อนอนาคตทางการเมือง มากกว่าการถูกมองเป็นเพียงผลสืบเนื่องจากการยึดอำนาจเพียงอย่างเดียว

ในช่วงต้นปี 2558 วาทกรรมการบริหารประเทศยังขยายตัวและมีความซับซ้อนมากขึ้น เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 19 มกราคม 2558 รายงานข่าว “เชือด 2 อดีตรมต.พาณิชย์ ปธ.ป.ป.ช. ย้ำจี้จูกี้แก้ค่าข้าวจีน” โดยนำเสนอข้อขัดแย้งทางการเมืองผ่านภาษาแห่งหลักฐาน กระบวนการตรวจสอบ และองค์กรอิสระ ขณะที่เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 20 มกราคม 2558 เรื่อง “นปช.ฟันธง ปู รอดยาก” ก็ยังคงนำเสนอความขัดแย้งผ่านกรอบของ สนช. และกระบวนการทางกฎหมายเป็นหลัก มากกว่าการเผชิญหน้าทางการเมืองโดยตรง

ในเวลาเดียวกัน วาทกรรมการบริหารประเทศยังได้รับการเสริมความต่อเนื่องผ่านการเชื่อมโยงกับความรู้สึกเชิงบวกและการรักษาเสถียรภาพทางการเมือง มติชน ฉบับวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2558 รายงานข่าว “ปชช.89% พอใจรัฐบาลปราบโกง” โดยเชื่อมโยงการดำเนินงานของรัฐบาลเข้ากับคามพึงพอใจ ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนจากประชาชน การนำเสนอในลักษณะดังกล่าวสะท้อนการทำงานของกลไกการยึดโยงทางอารมณ์ (affective anchoring) ซึ่งช่วยเชื่อมการปกครองภายหลังรัฐประหารเข้ากับคุณค่าเชิงบวกด้านความซื่อสัตย์ การแก้ปัญหาคอร์รัปชัน และประสิทธิภาพในการบริหารงาน ขณะเดียวกัน ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2558 รายงานข่าว “ผบ.ทบ.ปรามไอ้ค่อมยาเยอะ” ผ่านกรอบของความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และการรักษาเสถียรภาพของประเทศ การนำเสนอลักษณะนี้สะท้อนการทำงานของกลไกการทำให้เป็นกลาง (neutralization) ซึ่งช่วยจัดวางความขัดแย้งทางการเมืองในฐานะปัจจัยที่อาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อย มากกว่าการเปิดพื้นที่ให้ข้อถกเถียงเกี่ยวกับความชอบธรรมของระเบียบภายหลังรัฐประหารเป็นประเด็นหลักของการรายงานข่าว

เมื่อพิจารณาร่วมกัน ข่าวดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า วาทกรรมหลักในช่วงต้นปี พ.ศ. 2558 ได้รับการสนับสนุนจากการทำงานร่วมกันของกลไกหลายประการ ทั้งการยึดโยงทางอารมณ์ (affective anchoring) การทำให้เป็นกลาง (neutralization) และการทำซ้ำของกรอบการอธิบายเกี่ยวกับการบริหารประเทศ ความสงบเรียบร้อย และการแก้ปัญหาสาธารณะ กลไกเหล่านี้ช่วยเสริมความต่อเนื่องของกรอบความหมายที่อธิบายการปกครองภายหลังรัฐประหารผ่านภาษาแห่งการบริหารและการจัดการปัญหา จนการปกครองภายหลังรัฐประหารค่อย ๆ ได้รับความคุ้นชินและเสถียรภาพเชิงวาทกรรมมากขึ้นภายในพื้นที่ข่าว ขณะเดียวกัน วาทกรรมโต้แย้งยังคงดำรงอยู่ภายในพื้นที่ข่าวผ่านกรณีพิพาทวิจารณ์ การเคลื่อนไหวทางการเมือง และข้อถกเถียงเกี่ยวกับประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม พื้นที่นาในการอธิบายสถานการณ์ทางการเมืองโดยรวมกลับถูกรอบครอบมากขึ้นโดยข่าวด้านการบริหารประเทศ การปฏิรูป และการรักษาความสงบเรียบร้อย แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนกระบวนการบรรจบกันของวาทกรรม (discursive convergence) ที่เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขของความขัดแย้งและความไม่เห็นพ้องทางการเมืองที่ยังคงดำรงอยู่

การขยายตัวของวาทกรรมการบริหารประเทศปรากฏชัดเจนที่สุดในกรณีการใช้อำตรา 44 ช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2558 ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 1 เมษายน 2558 รายงานข่าว “ประยุทธ์เผยเลิกอัยการศึก” ขณะที่ไทยรัฐ ฉบับวันเดียวกันนำเสนอข่าว “ใช้ ม.44 ฝ่าตัด บพ.” เพื่อแก้ปัญหามาตรฐานการบินของประเทศ ภายใต้การนำเสนอเช่นนี้ อำนาจพิเศษไม่ได้ถูกอธิบายในฐานะมาตรการฉุกเฉินทางการเมือง หากถูกนำเสนอในฐานะเครื่องมือเชิงเทคนิคสำหรับแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารประเทศ

เมื่อพิจารณาร่วมกัน ข่าวเหล่านี้สะท้อนการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปของกรอบการอธิบายสถานการณ์ทางการเมือง จากภาษาของวิกฤต ความขัดแย้ง และความไม่แน่นอน ไปสู่ภาษาของการบริหาร การแก้ปัญหา และการปฏิรูป กระบวนการดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นจากข่าวรายชิ้น หากเกิดจากการปรากฏซ้ำของรูปแบบการนำเสนอที่คล้ายคลึงกันในหนังสือพิมพ์หลายฉบับตลอดช่วงเวลาศึกษา จนทำให้การปกครองภายหลังรัฐประหารค่อย ๆ ได้รับความต่อเนื่อง ความคุ้นชิน และสถานะของความเป็นธรรมดาภายในพื้นที่ข่าวมากขึ้น

ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า วาทกรรมการบริหารตามปกติ (ordinary governance) วาทกรรมการแก้ปัญหาสาธารณะ (administrative problem solving) และวาทกรรมเรื่องเล่าการปฏิรูป (reform narration) เป็นรูปแบบวาทกรรมสำคัญที่ปรากฏอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลานี้ โดยรูปแบบวาทกรรมเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนผ่านการทำงานร่วมกันของกลไกการวางกรอบความหมาย (framing) การทำซ้ำ (repetition) การทำให้เป็นกลาง (neutralization) และการทำให้เป็นข้อเท็จจริง (objectification) ส่งผลให้การเมืองภายหลังรัฐประหารถูกอธิบายผ่านภาษาแห่งการบริหารมากขึ้น และค่อย ๆ กลายเป็นกรอบอ้างอิงหลักในการทำความเข้าใจสถานการณ์ทางการเมือง ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่นำไปสู่การบรรจบกันของวาทกรรม (discursive convergence) ในระยะต่อมา

กรอบความหมายทางการเมืองที่แข่งขันกัน

แม้วาทกรรมการบริหารประเทศจะเริ่มขยายตัวอย่างต่อเนื่องภายหลังรัฐประหาร แต่พื้นที่ข่าวในช่วงแรกมิได้เคลื่อนเข้าสู่ความเป็นเอกภาพทางความหมายในทันที ตรงกันข้าม หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับยังคงนำเสนอคำอธิบายต่อ

สถานการณ์การเมืองผ่านกรอบการตีความที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดการแข่งขันกันของวาทกรรมเกี่ยวกับความหมายของรัฐประหาร ความชอบธรรมของอำนาจ การปฏิรูปประเทศ และอนาคตทางการเมือง การแข่งขันดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจกระบวนการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรม เนื่องจากความต่อเนื่องของระเบียบภายหลังรัฐประหารไม่ได้เกิดขึ้นจากการหายไปของวาทกรรมทางเลือก หากเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่กรอบความหมายหลายชุดยังคงดำรงอยู่พร้อมกัน

กรอบความหมายชุดแรกที่ปรากฏอย่างเด่นชัดคือการอธิบายรัฐประหารในฐานะทางออกของวิกฤตทางการเมือง ตัวอย่างสำคัญปรากฏใน ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม 2557 ซึ่งใช้พาดหัวข่าว “รัฐประหารผ่าทางตัน” โดยเชื่อมโยงการยึดอำนาจเข้ากับการยุติภาวะชะงักงันทางการเมืองที่ดำเนินมาเป็นเวลานาน ภายใต้กรอบดังกล่าว รัฐประหารถูกนำเสนอในฐานะกลไกฟื้นฟูเสถียรภาพมากกว่าการทำลายระเบียบประชาธิปไตย ในทำนองเดียวกัน เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 รายงานข่าว “ซงแผนกระตุ้น ศก.” และมติชน ฉบับวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 รายงานข่าว “บิ๊กตู่บีคัลล์จ่ายค่าข้าว 8 หมื่นล้าน” ซึ่งช่วยเสริมสร้างภาพของรัฐบาลภายหลังรัฐประหารในฐานะผู้เข้ามาแก้ไขปัญหาที่รัฐบาลเดิมไม่สามารถดำเนินการได้

อย่างไรก็ตาม กรอบดังกล่าวมิได้เป็นกรอบเดียวที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ข่าว ข่าวสด ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม 2557 รายงานข่าว “สปป.ค้านปว. ชี้ไม่แก้ปัญหา” โดยตั้งคำถามต่อความสามารถของรัฐประหารในการแก้ไขวิกฤตทางการเมือง ขณะที่มติชน ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม 2557 นำเสนอข่าว “ซีเอ็นเอ็น-บีบีซีแพร่ภาพ ปว.ไทยสนั่นโลก” และฉบับวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 รายงานข่าว “ยูเอ็น-มะกัน-อียู แฉลงห่วงไทย” ซึ่งเชื่อมโยงรัฐประหารเข้ากับประเด็นประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพ และแรงกดดันจากประชาคมระหว่างประเทศ กรอบการตีความเหล่านี้สะท้อนการดำรงอยู่ของวาทกรรมโต้แย้งที่มองว่าการยึดอำนาจไม่ใช่ทางออกของปัญหา แต่เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาทางการเมืองที่ดำรงอยู่

ขณะเดียวกัน พื้นที่ข่าวยังปรากฏกรอบการตีความอีกชุดหนึ่งซึ่งค่อย ๆ มีความสำคัญเพิ่มขึ้น นั่นคือการอธิบายสถานการณ์การเมืองผ่านภาษาแห่งการบริหารและการแก้ไขปัญหาเชิงนโยบาย เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 3 มิถุนายน 2557 รายงานข่าว “จ่ายเงินจำนำข้าวกว่า 3.6 แสนราย” ขณะที่ข่าวสด ฉบับวันที่ 24 มิถุนายน 2557 รายงานข่าว “หวั่นขายห่วย 80 บาทไม่ทัน 1 ก.ค.” และฉบับวันที่ 5 กรกฎาคม 2557 รายงานข่าว “ห่วยศาลากลางคึก แห่ซื้อ 80 บาท” ส่วนไทยรัฐ ฉบับวันที่ 20 มิถุนายน 2557 รายงานข่าว “เดินหน้าจัดระเบียบวิน จยย.” ข่าวเหล่านี้ไม่ได้มุ่งอภิปรายประเด็นความชอบธรรมของอำนาจรัฐ หากให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาสาธารณะและผลลัพธ์เชิงนโยบายที่เกิดขึ้นจริง

ความสำคัญของกรอบดังกล่าวอยู่ที่การเปลี่ยนเกณฑ์การประเมินการเมืองจากคำถามเกี่ยวกับที่มาของอำนาจไปสู่คำถามเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารประเทศ เมื่อข่าวเกี่ยวกับการจ่ายเงินให้ชาวนา การควบคุมราคาสลากกินแบ่ง การจัดระเบียบรถจักรยานยนต์รับจ้าง และการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจปรากฏซ้ำอย่างต่อเนื่อง การปกครองภายหลังรัฐประหารจึงค่อย ๆ ถูกเชื่อมโยงเข้ากับการจัดการปัญหาในชีวิตประจำวันมากขึ้น

อีกกรอบหนึ่งที่ปรากฏอย่างต่อเนื่องคือการอธิบายรัฐประหารผ่านภาษาแห่งความมั่นคงและอธิปไตยของชาติ ภายหลังจากการวิพากษ์วิจารณ์จากต่างประเทศ ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 2 มิถุนายน 2557 รายงานข่าว “ตอบโต้ สหรัฐแทรกแซงไทย” ขณะที่เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 3 มิถุนายน 2557 รายงานข่าว “ไทยโต้สหรัฐไม่ใช่เมืองขึ้น” การนำเสนอในลักษณะดังกล่าวช่วยเปลี่ยนประเด็นจากคำถามเกี่ยวกับประชาธิปไตยไปสู่คำถามเกี่ยวกับการปกป้องผลประโยชน์และอธิปไตยของชาติ ทำให้แรงกดดันจากต่างประเทศถูกตีความใหม่ในฐานะการแทรกแซงกิจการภายในของประเทศไทย

เมื่อเข้าสู่ช่วงปลายปี 2557 กรอบการตีความจำนวนมากเริ่มเชื่อมโยงเข้ากับภาษาแห่งการปฏิรูปและอนาคตทางการเมือง ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 29 สิงหาคม 2557 รายงานข่าว “ตั้ง กมธ. 15 คณะ รับโรดแมป” ขณะที่หนังสือพิมพ์หลายฉบับนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสภาพปฏิรูปแห่งชาติ การร่างรัฐธรรมนูญ และการดำเนินงานตามโรดแมปของ คสช. อย่างต่อเนื่อง การนำเสนอเหล่านี้ช่วยสร้างภาพของการเมืองภายหลังรัฐประหารในฐานะกระบวนการเปลี่ยนผ่านที่มีเป้าหมายและทิศทาง มากกว่าการเป็นเพียงผลพวงของการยึดอำนาจ

แนวโน้มดังกล่าวยังชัดเจนขึ้นในปี 2558 เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 19 มกราคม 2558 รายงานข่าว “เชือด 2 อดีตรมต.พาณิชย์” และฉบับวันที่ 20 มกราคม 2558 รายงานข่าว “นปช.พันธุ์ ปู รอดยาก” ขณะที่มติชน ฉบับวันที่ 20 มกราคม 2558 รายงานข่าว “ปชช.89% พอใจรัฐบาลปราบโกง” ส่วน ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 27 มกราคม 2558 รายงานข่าว “ผบ.ทบ.ปราบไอค้ายาเยอะ” แม้ว่าทหกรรมความขัดแย้งยังคงปรากฏอยู่ แต่ถูกจัดวางอยู่ภายใต้กรอบของการตรวจสอบทางกฎหมาย การปราบปรามการทุจริต หรือการรักษาความสงบเรียบร้อย มากกว่าการเผชิญหน้าทางการเมืองโดยตรง

จุดเปลี่ยนสำคัญอีกประการหนึ่งปรากฏในช่วงเดือนเมษายน 2558 เมื่อรัฐบาลประกาศยกเลิกกฎอัยการศึก และใช้มาตรา 44 แทน ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 1 เมษายน 2558 รายงานข่าว “ประยุทธ์เผยเลิกอัยการศึก” ขณะที่ไทยรัฐ ฉบับวันเดียวกันรายงานข่าว “ใช้ ม.44 ฝ่าตัดบอร์ดยกการบินไทย” การนำเสนอดังกล่าวทำให้อำนาจพิเศษถูกอธิบายผ่านภาษาแห่งประสิทธิภาพ การบริหาร และการแก้ไขปัญหาเชิงเทคนิค มากกว่าการถูกอภิปรายในฐานะข้อถกเถียงทางประชาธิปไตย

เมื่อพิจารณาร่วมกัน ข่าวจากไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน และ ASTV ผู้จัดการรายวัน สะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่ข่าวภายหลังรัฐประหารประกอบด้วยการแข่งขันระหว่างกรอบความหมายอย่างน้อยสี่ชุด ได้แก่ รัฐประหารในฐานะทางออกของวิกฤต รัฐประหารในฐานะปัญหาต่อประชาธิปไตย รัฐประหารในฐานะกลไกการบริหารและแก้ไขปัญหา และรัฐประหารในฐานะเครื่องมือรักษาความมั่นคงและอธิปไตยของชาติ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาความถี่ของการปรากฏ การกระจายตัวข้ามหนังสือพิมพ์ และความต่อเนื่องของการนำเสนอ จะพบว่ากรอบที่เชื่อมโยงรัฐประหารเข้ากับการบริหารประเทศ การปฏิรูป และการฟื้นฟูความสงบค่อย ๆ ได้รับพื้นที่ที่มากขึ้น ขณะที่กรอบวิพากษ์วิจารณ์รัฐประหารยังคงดำรงอยู่ แต่ปรากฏในลักษณะที่กระจัดกระจายและไม่สามารถกำหนดทิศทางหลักของการรายงานข่าว

ได้ กระบวนการดังกล่าวจึงสะท้อนการก่อตัวของเสถียรภาพเชิงวาทกรรมระยะต้น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการบรรจบกันของวาทกรรมในระยะต่อไป

การบรรจบกันของวาทกรรมและการทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาที่ไม่สมบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ในส่วนก่อนหน้าแสดงให้เห็นว่า พื้นที่ข่าวภายหลังรัฐประหารไม่ได้เคลื่อนจากความขัดแย้งไปสู่ฉันทามติทางการเมืองอย่างเป็นเส้นตรง ตรงกันข้าม วาทกรรมสนับสนุนรัฐประหาร วาทกรรมวิพากษ์วิจารณ์ และวาทกรรมต่อต้านยังคงปรากฏอยู่ตลอดช่วงเวลาศึกษา อย่างไรก็ตาม แม้ความเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองจะไม่หายไป แต่รูปแบบการนำเสนอข่าวกลับค่อย ๆ แสดงแนวโน้มร่วมบางประการที่ปรากฏซ้ำอย่างต่อเนื่องในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ แนวโน้มร่วมดังกล่าวสะท้อนกระบวนการที่การศึกษานี้เรียกว่า “การบรรจบกันของวาทกรรม” (discursive convergence)

หลักฐานประการแรกปรากฏผ่านการทำซ้ำของวาทกรรมการบริหารประเทศอย่างต่อเนื่องข้ามช่วงเวลาและข้ามองค์กรสื่อ ในช่วงแรกภายหลังรัฐประหาร มติชน ฉบับวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 รายงานข่าว “บิ๊กตู่มีคลังจ่ายค่าข้าว 8 หมื่นล้าน” ขณะที่เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 รายงานข่าว “ซงแผนกระตุ้น ศก.” และฉบับวันที่ 3 มิถุนายน 2557 รายงานข่าว “จ่ายเงินจำนำข้าวกว่า 3.6 แสนราย” ข่าวเหล่านี้เชื่อมโยงการปกครองภายหลังรัฐประหารเข้ากับการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและการจัดการปัญหาเร่งด่วนของประเทศ ต่อมา ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 20 มิถุนายน 2557 รายงานข่าว “เดินหน้าจัดระเบียบวิน จยย.” ขณะที่ข่าวสด ฉบับวันที่ 24 มิถุนายน 2557 รายงานข่าว “หวั่นขายหอย 80 บาทไม่ทัน 1 ก.ค.” และฉบับวันที่ 5 กรกฎาคม 2557 รายงานข่าว “หอยศาลากลางคึก แห่ซื้อ 80 บาท” การปรากฏซ้ำของข่าวลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นว่าการเมืองภายหลังรัฐประหารถูกอธิบายผ่านภาษาของการบริหารและการจัดการปัญหาสาธารณะมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แนวโน้มดังกล่าวยังปรากฏในหนังสือพิมพ์หลายฉบับตลอดช่วงเวลาศึกษา ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 26 พฤษภาคม 2557 รายงานข่าว “เร่งคืนความสุขให้ประชาชน” ซึ่งเชื่อมโยงการบริหารของ คสช. เข้ากับการฟื้นฟูความเชื่อมั่นและความสงบเรียบร้อย ขณะที่ ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 2 มิถุนายน 2557 รายงานข่าว “ตอบโต้สหรัฐแทรกแซงไทย” และเดลินิวส์ ฉบับวันที่ 3 มิถุนายน 2557 รายงานข่าว “ไทยโต้สหรัฐไม่ใช่เมืองขึ้น” แม้จะเกี่ยวข้องกับแรงกดดันจากต่างประเทศ แต่ก็ยังอธิบายสถานการณ์ผ่านภาษาแห่งการจัดการ การรักษาเสถียรภาพ และการปกป้องผลประโยชน์ของรัฐ มากกว่าการอธิบายความชอบธรรมของการยึดอำนาจโดยตรง การปรากฏซ้ำของกรอบลักษณะนี้ในหนังสือพิมพ์หลายฉบับช่วยทำให้การบริหารภายหลังรัฐประหารกลายเป็นประเด็นที่คุ้นเคยมากขึ้นภายในพื้นที่ข่าว

หลักฐานประการที่สองคือการเปลี่ยนแปลงของกรอบการอธิบายทางการเมือง (governance framing) ในช่วงแรก หนังสือพิมพ์จำนวนมากยังคงอธิบายสถานการณ์ผ่านภาษาของวิกฤต ความขัดแย้ง และความไม่แน่นอน ตัวอย่างเช่น ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม 2557 ใช้พาดหัวข่าว “รัฐประหารผ่าทางตัน” ขณะที่ข่าวสด ฉบับเดียวกันรายงานข่าว “สปป.ค้านปว. ชี้ไม่แก้ปัญหา” สะท้อนการแข่งขันกันของการตีความเกี่ยวกับความหมายของรัฐประหารโดยตรง อย่างไรก็ตาม เมื่อเวลาผ่านไป ข่าวจำนวนมากกลับเปลี่ยนจุดเน้นไปสู่การบริหารเศรษฐกิจ

การปฏิรูปประเทศ การจัดระเบียบสังคม และการดำเนินงานของรัฐบาล ทำให้การเมืองภายหลังรัฐประหารถูกทำให้เข้าใจผ่านภาษาของนโยบาย การบริหาร และประสิทธิภาพในการจัดการปัญหามากขึ้น

เมื่อเข้าสู่ช่วงปลายปี 2557 แนวโน้มดังกล่าวยังคงดำเนินต่อไป ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 29 สิงหาคม 2557 รายงานข่าว “ตั้ง กมธ. 15 คณะ รับโรดแมป” ขณะที่หนังสือพิมพ์หลายฉบับนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสภาพปฏิรูปแห่งชาติ การปฏิรูปประเทศ และกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญอย่างต่อเนื่อง การนำเสนอเหล่านี้ช่วยเชื่อมโยงการเมืองภายหลังรัฐประหารเข้ากับอนาคตทางการเมืองและกระบวนการปฏิรูป มากกว่าการเน้นย้ำเหตุการณ์การยึดอำนาจในตัวเอง

หลักฐานเพิ่มเติมของการบรรจบกันของวาทกรรมปรากฏอย่างชัดเจนในช่วงปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นช่วงที่การเมืองภายหลังรัฐประหารเริ่มถูกอธิบายผ่านภาษาแห่งการปฏิรูปและการบริหารเชิงสถาบันมากขึ้น เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 19 มกราคม 2558 รายงานข่าว “เชือด 2 อดีตรมต.พาณิชย์ ปธ.ป.ป.ช. ย้ำจี้จู้แก้ค่าข้าวเงิน” ขณะที่ฉบับวันที่ 20 มกราคม 2558 รายงานข่าว “นปช.พันธุ์งู ปลูก รอดยาก” โดยนำเสนอความขัดแย้งทางการเมืองผ่านกระบวนการตรวจสอบทางกฎหมายและองค์กรอิสระมากกว่าการเผชิญหน้าทางการเมืองโดยตรง ในเวลาเดียวกัน มติชน ฉบับวันที่ 20 มกราคม 2558 รายงานข่าว “ปชช.89% พอใจรัฐบาลปราบโกง” ซึ่งเชื่อมโยงการทำงานของรัฐบาลเข้ากับประสิทธิภาพในการบริหารและการต่อต้านการทุจริต ขณะที่ ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 27 มกราคม 2558 รายงานข่าว “ผบ.ทบ.ปราชัยไอ้ค้ออย่าเยอะ” ผ่านกรอบของการรักษาความสงบและเสถียรภาพทางการเมือง

แนวโน้มดังกล่าวยิ่งเด่นชัดขึ้นภายหลังการประกาศใช้มาตรา 44 แทนกฎอัยการศึกในเดือนเมษายน 2558 ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 1 เมษายน 2558 รายงานข่าว “ประยุทธ์เผยเลิกอัยการศึก” ขณะที่ไทยรัฐ ฉบับเดียวกันรายงานข่าว “ใช้ ม.44 ผ่าตัดบอร์ดยศการบิณฑู” การนำเสนอข่าวทั้งสองกรณีสะท้อนว่าอำนาจพิเศษถูกอธิบายผ่านภาษาแห่งประสิทธิภาพ การแก้ไขปัญหา และการบริหารจัดการเชิงเทคนิค มากกว่าการอภิปรายในฐานะข้อถกเถียงเกี่ยวกับประชาธิปไตยหรือความชอบธรรมของอำนาจรัฐ นอกจากนี้ ข่าวเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโรดแมปการปฏิรูปประเทศ และกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญยังคงปรากฏอย่างต่อเนื่องจนถึงช่วงปลายของการศึกษา ส่งผลให้การเมืองภายหลังรัฐประหารถูกเชื่อมโยงเข้ากับภาษาแห่งการบริหาร การปฏิรูป และการเปลี่ยนผ่านเชิงสถาบันอย่างสม่ำเสมอ

หลักฐานประการที่สามคือการเปลี่ยนแปลงของลำดับความสำคัญในการมองเห็นภายในพื้นที่ข่าว (visibility shift) ในช่วงแรกหลังการยึดอำนาจ ข่าวเกี่ยวกับการคัดค้านรัฐประหารและแรงกดดันจากต่างประเทศได้รับพื้นที่นำอย่างชัดเจน มติชน ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม 2557 รายงานข่าว “ซีเอ็นเอ็น-บีบีซีแพร่ภาพ ปว.ไทยสนั่นโลก” ขณะที่ฉบับวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 รายงานข่าว “ยูเอ็น-มะกัน-อียู แฉลงห่วงไทย” ส่วนข่าวสด ฉบับวันที่ 25 พฤษภาคม 2557 รายงานข่าว “แอมเนสตี้ชี้จับนศ.ด่านปว.รุนแรงเกิน” ข่าวเหล่านี้สะท้อนว่าประเด็นประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพ และการต่อต้านรัฐประหารยังคงได้รับความสนใจอย่างมากในระยะเริ่มต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อเข้าสู่ช่วงหลัง ข่าวประเภทดังกล่าวยังคงปรากฏอยู่ แต่ไม่ได้เป็นศูนย์กลางของการรายงานข่าวอีกต่อไป พื้นที่ข่าวส่วนใหญ่กลับถูกรอบครอบโดยข่าวเกี่ยวกับการบริหารประเทศ การฟื้นฟูเศรษฐกิจ การจัดระเบียบสังคม การปฏิรูป และการดำเนินงานของรัฐบาล ตัวอย่างเช่น ข่าวเกี่ยวกับการจัดระเบียบวินรถจักรยานยนต์รับจ้าง การควบคุมราคาสลากกินแบ่ง การปฏิรูปหน่วยงานรัฐ การดำเนินงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ การร่างรัฐธรรมนูญ และการใช้มาตรา 44 ปรากฏอย่างต่อเนื่องในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ แม้ว่าข่าวเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์จากต่างประเทศ การเคลื่อนไหวของกลุ่มต่อต้านรัฐประหาร และข้อถกเถียงเกี่ยวกับประชาธิปไตยจะยังคงปรากฏเป็นระยะ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณข่าวเกี่ยวกับการบริหารประเทศและการปฏิรูป จะพบว่าประเด็นหลังได้รับความต่อเนื่องในการนำเสนอมากกว่าอย่างชัดเจน ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ได้หมายความว่าวาทกรรมโต้แย้งหายไป หากสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของลำดับความสำคัญในการมองเห็นภายในพื้นที่ข่าว

หลักฐานประการที่สี่คือการเพิ่มขึ้นของแนวโน้มร่วมในการให้ความหมายข้ามหนังสือพิมพ์ แม้ว่าหนังสือพิมพ์ทั้งห้าฉบับจะมีจุดยืนทางการเมืองและแนวทางการนำเสนอที่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาข่าวตลอดช่วงเวลาศึกษา จะพบว่าประเด็นเกี่ยวกับการบริหารประเทศ การปฏิรูป การฟื้นฟูเศรษฐกิจ และการรักษาความสงบเรียบร้อย ปรากฏอย่างต่อเนื่องในไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน และ ASTV ผู้จัดการรายวัน ตัวอย่างเช่น ข่าวเกี่ยวกับการจ่ายเงินจำนำข้าว การจัดระเบียบสลากกินแบ่ง การจัดระเบียบรถจักรยานยนต์รับจ้าง การปฏิรูปประเทศ การร่างรัฐธรรมนูญ และการใช้อำนาจตามมาตรา 44 ล้วนถูกอธิบายผ่านภาษาแห่งการจัดการและการแก้ไขปัญหา แม้รายละเอียดและน้ำเสียงในการนำเสนอจะแตกต่างกันก็ตาม

สิ่งที่น่าสนใจคือ แนวโน้มดังกล่าวไม่ได้จำกัดอยู่ในหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่ง หากปรากฏร่วมกันในไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน และ ASTV ผู้จัดการรายวัน แม้ว่าหนังสือพิมพ์เหล่านี้จะมีแนวทางการนำเสนอและจุดยืนทางการเมืองแตกต่างกัน การปรากฏซ้ำของข่าวเกี่ยวกับการบริหารประเทศ การปฏิรูป การฟื้นฟูเศรษฐกิจ และการรักษาความสงบเรียบร้อยในทุกฉบับ จึงสะท้อนการเพิ่มขึ้นของแนวโน้มร่วมในการให้ความหมายมากกว่าการเคลื่อนตัวของหนังสือพิมพ์เพียงบางกลุ่มเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ไม่ได้ชี้ว่ากระบวนการดังกล่าวนำไปสู่ฉันทามติทางการเมืองอย่างสมบูรณ์ ข่าวเกี่ยวกับการคัดค้านรัฐประหาร การเคลื่อนไหวของภาคประชาชน การวิพากษ์วิจารณ์จากต่างประเทศ และข้อถกเถียงเกี่ยวกับประชาธิปไตยยังคงปรากฏอยู่ตลอดช่วงเวลาศึกษา ความเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองจึงไม่ได้หายไปจากพื้นที่ข่าว หากยังคงดำรงอยู่ควบคู่ไปกับวาทกรรมการบริหารประเทศอย่างต่อเนื่อง

ผลการศึกษาจึงเสนอว่า การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาไม่ได้เกิดขึ้นผ่านการกำจัดวาทกรรมโต้แย้งหรือการสร้างฉันทามติร่วมกันของสังคม หากเกิดขึ้นผ่านกระบวนการที่กรอบการอธิบายบางชุดได้รับความต่อเนื่อง การทำซ้ำ และพื้นที่ที่นำมาขึ้นภายในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ จนกลายเป็นกรอบอ้างอิงร่วมในการทำควาเข้าใจการเมืองภายหลังรัฐประหาร ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาจึงควรถูกทำ

ความเข้าใจในฐานะกระบวนการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรมที่ไม่สมบูรณ์ (incomplete normalization) ซึ่งเกิดขึ้นผ่านการบรรจบกันของวาทกรรม มากกว่าการเกิดความเห็นพ้องทางการเมืองอย่างสมบูรณ์

อภิปรายผล

ข้อค้นพบสำคัญของการศึกษานี้คือ การทำให้รัฐประหาร พ.ศ. 2557 กลายเป็นความธรรมดาในวาทกรรมหนังสือพิมพ์ไทยไม่ได้เกิดขึ้นจากการสิ้นสุดลงของความขัดแย้งทางการเมือง หรือจากการก่อตัวของความเห็นพ้องร่วมกันต่อระเบียบภายหลังรัฐประหาร หากเกิดขึ้นผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงของกรอบการรับรู้ทางการเมืองภายในพื้นที่ข่าว จากการมองรัฐประหารในฐานะเหตุการณ์พิเศษที่เกี่ยวข้องกับการยึดอำนาจ ความขัดแย้ง และความไม่แน่นอน ไปสู่การมองการปกครองภายหลังรัฐประหารในฐานะกระบวนการบริหารประเทศที่ดำเนินอยู่ภายใต้กิจวัตรทางการเมืองประจำวัน

ในแง่นี้ ชื่อบทความ “จากภาวะยกเว้นสู่การบริหาร” สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของกรอบการอธิบายที่ใช้ทำความเข้าใจการเมืองภายหลังรัฐประหาร มากกว่าการเปลี่ยนแปลงของลักษณะพื้นฐานของเหตุการณ์รัฐประหารเอง กล่าวคือ ประเด็นสำคัญอยู่ที่การเคลื่อนตัวของวาทกรรมข่าวจากการอธิบายสถานการณ์ผ่านภาษาแห่งวิกฤต การยึดอำนาจ การควบคุมทางการเมือง และแรงกดดันระหว่างประเทศ ไปสู่การอธิบายผ่านภาษาแห่งการบริหารประเทศ การปฏิรูป การจัดระเบียบสังคม การฟื้นฟูเศรษฐกิจ และการดำเนินนโยบายสาธารณะ ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปผ่านการทำซ้ำของกรอบการตีความและการขยายตัวของวาทกรรมการบริหารภายในพื้นที่ข่าว จนประเด็นด้านการบริหารประเทศกลายเป็นกรอบอ้างอิงสำคัญในการทำความเข้าใจสถานการณ์ทางการเมืองโดยรวม กระบวนการนี้ไม่ได้ทำให้วาทกรรมวิพากษ์วิจารณ์และความเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองหายไปจากพื้นที่ข่าว หากทำให้วาทกรรมการบริหาร การปฏิรูป และการจัดการปัญหาสาธารณะได้รับสถานะนำมากขึ้นในการอธิบายการเมืองภายหลังรัฐประหาร ข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การเปลี่ยนผ่านจากภาวะยกเว้นสู่การบริหารเป็นกระบวนการของการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรม (discursive stabilization) และการบรรจบกันของวาทกรรม (discursive convergence) ซึ่งทำให้การปกครองภายหลังรัฐประหารค่อย ๆ ได้รับความคุ้นชินและความต่อเนื่องภายในพื้นที่ข่าว แม้ว่าความไม่เห็นพ้องและวาทกรรมโต้แย้งจะยังคงดำรงอยู่ตลอดช่วงเวลาศึกษาก็ตาม

ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว การศึกษานี้เสนอว่า การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาควรถูกทำความเข้าใจในฐานะ “การทำให้เป็นความธรรมดาที่ปราศจากฉันทามติ” (normalization without consensus) กล่าวคือ ระเบียบภายหลังรัฐประหารได้รับความต่อเนื่อง ความคุ้นชิน และเสถียรภาพเชิงวาทกรรมมากขึ้น แม้ว่าความไม่เห็นพ้อง ความเป็นปฏิปักษ์ และวาทกรรมโต้แย้งจะยังคงดำรงอยู่ก็ตาม สิ่งที่เกิดขึ้นจึงไม่ใช่การสร้างฉันทามติ หากเป็นกรณีที่กรอบการอธิบายบางชุดได้รับการทำซ้ำ ได้รับพื้นที่นำ และกลายเป็นกรอบอ้างอิงหลักในการทำความเข้าใจสถานการณ์ทางการเมือง

ข้อค้นพบดังกล่าวช่วยขยายข้อถกเถียงในงานศึกษารัฐประหารที่มีอยู่ งานจำนวนมากมักให้ความสำคัญกับเงื่อนไขที่นำไปสู่การยึดอำนาจ บทบาทของกองทัพ ผลกระทบต่อประชาธิปไตย หรือกระบวนการสร้างความชอบธรรม

ของระบอบภายหลังรัฐประหาร อย่างไรก็ตาม งานเหล่านี้อธิบายได้อย่างจำกัดว่าระเบียบภายหลังรัฐประหารสามารถดำรงอยู่ในพื้นที่สาธารณะได้อย่างไรภายใต้เงื่อนไขที่ความขัดแย้งยังไม่สิ้นสุดลง ผลการศึกษานี้จึงเสนอว่า คำถามเกี่ยวกับ “ความชอบธรรม” และคำถามเกี่ยวกับ “การถูกทำให้เป็นเรื่องธรรมดา” ไม่จำเป็นต้องเป็นคำถามเดียวกันเสมอไป ระเบียบทางการเมืองอาจได้รับการยอมรับอย่างจำกัดหรือถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างต่อเนื่อง แต่ในเวลาเดียวกันก็อาจได้รับความต่อเนื่องและความคุ้นชินภายในชีวิตทางการเมืองประจำวันได้เช่นกัน

ข้อค้นพบดังกล่าวยังช่วยขยายงานศึกษาด้านสื่อและการสื่อสารทางการเมืองที่มักให้ความสำคัญกับการวางกรอบการตีความ การกำหนดวาระสาธารณะ และการผลิตความหมายทางการเมือง โดยชี้ให้เห็นว่าความสำคัญของสื่อไม่ได้ขึ้นอยู่กับที่การสนับสนุนหรือการวิพากษ์วิจารณ์ระเบียบทางการเมือง หากรวมถึงการทำให้กรอบความหมายบางชุดได้รับความต่อเนื่อง ความคุ้นชิน และสถานะในการรับรู้ภายในพื้นที่สาธารณะด้วย ในกรณีศึกษา การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาก่อขึ้นผ่านการขยายตัวของภาษาแห่งการบริหาร การจัดการ และการปฏิรูปภายในพื้นที่ข่าวอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นกรอบอ้างอิงหลักในการทำความเข้าใจการเมืองภายหลังรัฐประหาร กระบวนการดังกล่าวสะท้อนการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรมและการบรรจบกันของวาทกรรมที่ทำให้การปกครองภายหลังรัฐประหารค่อย ๆ กลายเป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์ทางการเมืองที่คุ้นชิน แม้ว่าความไม่เห็นพ้องและวาทกรรมโต้แย้งจะยังคงดำรงอยู่ตลอดช่วงเวลาศึกษา

เมื่อพิจารณาผ่านกรอบแนวคิดของ Laclau และ Mouffe (2001) ข้อค้นพบของการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า ความเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองไม่ได้ถูกขจัดออกไปจากพื้นที่สาธารณะภายหลังรัฐประหาร วาทกรรมวิพากษ์วิจารณ์รัฐประหาร การเคลื่อนไหวของภาคประชาชน และข้อถกเถียงเกี่ยวกับประชาธิปไตยยังคงปรากฏอยู่ตลอดช่วงเวลาศึกษา อย่างไรก็ตาม การดำรงอยู่ของวาทกรรมโต้แย้งไม่ได้หมายความว่าพื้นที่ข่าวจะขาดเสถียรภาพทางความหมายเสมอไป ตรงกันข้าม ข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่า แม้หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะมีจุดเน้นและแนวทางการนำเสนอแตกต่างกัน แต่ข่าวเกี่ยวกับการบริหารประเทศ การปฏิรูป และการจัดการปัญหาสาธารณะกลับได้รับความต่อเนื่องในการนำเสนอมากขึ้นอย่างสม่ำเสมอ จนค่อย ๆ กลายเป็นกรอบอ้างอิงร่วมในการทำความเข้าใจการเมืองภายหลังรัฐประหาร ในความหมายนี้ การบรรจบกันของวาทกรรมไม่ได้เกิดขึ้นผ่านการยุติความขัดแย้งหรือการหลอมรวมความคิดเห็นที่แตกต่างให้กลายเป็นเอกภาพ หากเกิดขึ้นผ่านการที่กรอบการอธิบายบางชุดได้รับการทำซ้ำ ขยายพื้นที่การมองเห็น และครองสถานะภายในพื้นที่ข่าวมากขึ้นเรื่อย ๆ ข้อค้นพบดังกล่าวจึงสนับสนุนข้อเสนอของบทความที่ว่า เสถียรภาพเชิงวาทกรรมสามารถก่อตัวขึ้นได้ภายใต้เงื่อนไขที่ความขัดแย้งยังดำรงอยู่ และการถูกทำให้กลายเป็นเรื่องธรรมดาไม่จำเป็นต้องนำไปสู่การเกิดฉันทามติทางการเมืองอย่างสมบูรณ์เสมอไป

ในอีกด้านหนึ่ง กรอบแนวคิดของ Foucault (1980) ช่วยให้เห็นว่า การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาไม่ได้ดำเนินไปผ่านการควบคุมหรือการบังคับโดยตรงเพียงอย่างเดียว แต่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ถูกทำให้มองเห็น พูดถึง และรับรู้ในฐานะประเด็นสำคัญทางการเมืองภายในพื้นที่ข่าว ผลการศึกษานี้พบว่า เมื่อเวลาผ่านไป ข่าวเกี่ยวกับการบริหารประเทศ การปฏิรูป การฟื้นฟูเศรษฐกิจ และการจัดการปัญหาสาธารณะได้รับพื้นที่นำเสนออย่างต่อเนื่อง ขณะที่การอธิบายการเมืองผ่านภาษาแห่งวิกฤต ความขัดแย้ง หรือการยึดอำนาจมีความโดดเด่น

ลดลงเมื่อเทียบกับช่วงแรกภายหลังรัฐประหาร การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้การปกครองภายหลังรัฐประหารถูกนำเสนอในฐานะกิจกรรมการบริหารที่สามารถดำเนินต่อไปได้ตามปกติ มากกว่าการถูกทำความเข้าใจในฐานะภาวะยกเว้นที่ต้องถูกตั้งคำถามอยู่ตลอดเวลา ในความหมายนี้ ความต่อเนื่องของระเบียบภายหลังรัฐประหารไม่ได้เกิดจากการที่วาทกรรมโต้แย้งหายไปจากพื้นที่สาธารณะเท่านั้น ทว่ายังเกิดจากการที่กรอบการอธิบายบางชุดได้รับการทำซ้ำอย่างต่อเนื่อง จนค่อย ๆ กลายเป็นส่วนหนึ่งของการรับรู้ทางการเมืองในชีวิตประจำวัน และมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรมภายในพื้นที่ข่าว

ขณะเดียวกัน แนวคิดเรื่องการจัดระเบียบการมองเห็นของ Rancière (2004) ช่วยให้เราเข้าใจว่า การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาไม่ได้เกิดจากการทำให้เสียงคัดค้านหายไปจากพื้นที่ข่าว ทว่ายังเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของลำดับความสำคัญในการรับรู้ทางการเมืองภายในพื้นที่สาธารณะ ผลการศึกษาพบว่า ข่าวเกี่ยวกับการบริหารประเทศ การปฏิรูป การฟื้นฟูเศรษฐกิจ และการแก้ปัญหาสาธารณะได้รับการนำเสนออย่างต่อเนื่องและมีความโดดเด่นมากขึ้นตลอดช่วงเวลาศึกษา ขณะที่ข่าวเกี่ยวกับการต่อต้าน การเคลื่อนไหวทางการเมือง และการวิพากษ์วิจารณ์รัฐประหารยังคงปรากฏอยู่ แต่ค่อย ๆ สูญเสียสถานะของการเป็นกรอบอ้างอิงหลักในการอธิบายสถานการณ์ทางการเมืองโดยรวม ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนกระบวนการจัดระเบียบการมองเห็น (visibility ordering) ซึ่งทำให้ประเด็นบางประเภทได้รับพื้นที่ในการรับรู้มากกว่าประเด็นอื่น โดยมีได้อาศัยการปิดกั้นหรือการทำให้วาทกรรมทางเลือกหายไปจากพื้นที่ข่าว แต่เกิดจากการที่วาทกรรมเกี่ยวกับการบริหาร การปฏิรูป และการจัดการปัญหาสาธารณะได้รับการทำซ้ำและขยายพื้นที่การมองเห็นอย่างต่อเนื่อง ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว การเมืองภายหลังรัฐประหารจึงค่อย ๆ ถูกทำความเข้าใจผ่านภาษาแห่งการบริหารมากกว่าภาษาแห่งความขัดแย้ง ซึ่งเป็นอีกหนึ่งเงื่อนไขสำคัญของการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรมและการบรรจบกันของวาทกรรมภายในพื้นที่ข่าว

ผลการศึกษาี้ยังมีนัยสำคัญในเชิงระเบียบวิธี เนื่องจากแสดงให้เห็นความสำคัญของการวิเคราะห์วาทกรรมในฐานะกระบวนการที่ดำเนินไปตามลำดับเวลา มากกว่าการพิจารณาข้อความข่าวในฐานะหน่วยข้อมูลที่แยกขาดจากบริบททางเวลา การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาไม่ได้เกิดขึ้นจากข่าวเพียงชิ้นเดียว หรือจากการปรากฏของวาทกรรมใดวาทกรรมหนึ่ง แต่เกิดขึ้นจากการสะสม การทำซ้ำ และการเชื่อมโยงของรูปแบบการให้ความหมายที่ดำเนินต่อเนื่องตลอดช่วงเวลาศึกษา ในแง่นี้ การติดตามการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมตามลำดับเวลาช่วยให้เห็นพลวัตที่อาจไม่ปรากฏชัดจากการวิเคราะห์ในช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง กล่าวคือ สิ่งที่สำคัญไม่ได้อยู่ที่การปรากฏของข่าวเกี่ยวกับการบริหารประเทศ การปฏิรูป หรือการจัดการปัญหาสาธารณะเพียงลำพัง แต่อยู่ที่การที่กรอบการอธิบายเหล่านี้ได้รับการทำซ้ำอย่างต่อเนื่อง ขยายพื้นที่การมองเห็น และค่อย ๆ กลายเป็นกรอบอ้างอิงร่วมในการทำความเข้าใจการเมืองภายหลังรัฐประหาร ข้อค้นพบดังกล่าวสนับสนุนการใช้การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงกระบวนการ (Processual Critical Discourse Analysis) ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ดำเนินอยู่ในระยะยาว เนื่องจากช่วยให้สามารถติดตามการก่อตัวของเสถียรภาพเชิงวาทกรรม การบรรจบกันของวาทกรรม และกระบวนการที่ระเบียบทางการเมืองค่อย ๆ ถูกทำให้กลายเป็นเรื่องธรรมดาได้อย่างเป็นพลวัต มากกว่าการมองวาทกรรมในฐานะผลลัพธ์ที่หยุดนิ่งอยู่ ณ ช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง

โดยสรุป การศึกษานี้เสนอว่า การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาเป็นกระบวนการสร้างเสถียรภาพเชิงวาทกรรมที่เกิดขึ้นผ่านการบรรจบกันของวาทกรรม การทำซ้ำของกรอบการตีความ และการจัดระเบียบการมองเห็นภายในพื้นที่ข่าว จนทำให้กรอบความหมายบางชุดได้รับความต่อเนื่อง ความคุ้นชิน และสถานะนำในการรับรู้ทางการเมือง กระบวนการดังกล่าวสะท้อนรูปแบบของการทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาที่ปราศจากฉันทามติ (normalization without consensus) ซึ่งเสถียรภาพเชิงวาทกรรมและความเป็นปฏิกิริยาทางการเมืองสามารถดำรงอยู่ควบคู่กันได้ในเวลาเดียวกัน

ในความหมายนี้ ข้อบทความ “จากภาวะยกเว้นสู่การบริหาร” สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของกรอบการอธิบายที่ใช้ทำความเข้าใจการเมืองภายหลังรัฐประหาร เมื่อภาษาแห่งการบริหาร การปฏิรูป การฟื้นฟูเศรษฐกิจ และการจัดการปัญหาสาธารณะได้รับสถานะนำมากขึ้นภายในพื้นที่ข่าว การปกครองภายหลังรัฐประหารจึงค่อย ๆ กลายเป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์ทางการเมืองที่คุ้นชิน และได้รับความต่อเนื่องในฐานะระเบียบทางการเมืองที่ดำรงอยู่ได้ภายในพื้นที่สาธารณะ แม้ว่าวาทกรรมโต้แย้งและความไม่เห็นพ้องทางการเมืองจะยังคงดำรงอยู่ตลอดช่วงเวลาศึกษา

ด้วยเหตุนี้ บทความจึงเสนอแนวคิด “การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาที่ปราศจากฉันทามติ” (normalization without consensus) เพื่ออธิบายสถานการณ์ที่ระเบียบทางการเมืองสามารถได้รับเสถียรภาพเชิงวาทกรรมมากขึ้น แม้ว่าการโต้แย้ง การวิพากษ์วิจารณ์ และความไม่เห็นพ้องทางการเมืองจะยังคงดำรงอยู่ แนวคิดดังกล่าวช่วยขยายความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรม อำนาจ และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยชี้ให้เห็นว่า การถูกทำให้กลายเป็นเรื่องธรรมดาไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นผ่านการสร้างฉันทามติ หากอาจเกิดขึ้นผ่านการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ถูกทำให้มองเห็น ถูกกล่าวถึง และถูกทำให้มีความหมายภายในพื้นที่สาธารณะอย่างต่อเนื่อง

บทสรุป

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายว่า ภายใต้เงื่อนไขที่ความขัดแย้ง ความไม่เห็นพ้อง และวาทกรรมโต้แย้งยังคงดำรงอยู่ การปกครองภายหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 สามารถได้รับความต่อเนื่องและความคุ้นชินภายในวาทกรรมหนังสือพิมพ์ไทยได้อย่างไร การศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์แบบกระบวนการ (Processual Critical Discourse Analysis) ศึกษาข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทย 5 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน และ ASTV ผู้จัดการรายวัน ในช่วงระหว่างวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ถึงวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2558 เพื่อสืบย้อนการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการให้ความหมาย กลไกเชิงวาทกรรม และความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมหลักกับวาทกรรมโต้แย้งตามลำดับเวลา

ผลการศึกษาพบว่า การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาไม่ได้เกิดขึ้นจากการสร้างฉันทามติทางการเมือง หรือจากการหายไปของความขัดแย้ง หากเกิดขึ้นผ่านกระบวนการที่กรอบการอธิบายเกี่ยวกับการบริหารประเทศ การปฏิรูป การฟื้นฟูเศรษฐกิจ และการจัดระเบียบสังคมได้รับความต่อเนื่องในการนำเสนอมากขึ้น จนค่อย ๆ กลายเป็นกรอบอ้างอิงหลักในการทำความเข้าใจการเมืองภายหลังรัฐประหาร ขณะเดียวกัน วาทกรรมวิพากษ์วิจารณ์และการต่อต้านยังคงปรากฏอยู่ในพื้นที่ข่าว แต่ไม่ได้ครองสถานะนำในการอธิบายสถานการณ์ทางการเมืองโดยรวมอีก

ต่อไป ข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงสำคัญไม่ได้อยู่ที่การที่สังคมหยุดถกเถียงเกี่ยวกับรัฐประหาร หากอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงของกรอบการรับรู้ทางการเมือง จากการมองรัฐประหารในฐานะ

เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการยึดอำนาจ ความขัดแย้ง และภาวะวิกฤต ไปสู่การมองการปกครองภายหลังรัฐประหารในฐานะกิจกรรมการบริหารที่ดำเนินอยู่ภายใต้กิจวัตรทางการเมืองประจำวัน ในความหมายนี้ สิ่งที่ถูกทำให้กลายเป็นเรื่องธรรมดาไม่ใช่ตัวเหตุการณ์รัฐประหาร หากเป็นระเบียบทางการเมืองที่ดำรงอยู่ภายหลังรัฐประหาร

ในเชิงทฤษฎี การศึกษานี้เสนอว่า การถูกทำให้กลายเป็นเรื่องธรรมดาทางการเมืองไม่จำเป็นต้องตั้งอยู่บนฉันทามติหรือการยอมรับอย่างเป็นเอกฉันท์เสมอไป ระเบียบทางการเมืองอาจได้รับเสถียรภาพเชิงวาทกรรมมากขึ้นได้ แม้ว่าความขัดแย้ง ความไม่เห็นพ้อง และความเป็นปฏิกิริยาทางการเมืองจะยังคงดำรงอยู่ก็ตาม บทความจึงเสนอแนวคิด “การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาที่ปราศจากฉันทามติ” (normalization without consensus) เพื่ออธิบายสถานการณ์ที่กรอบความหมายบางชุดได้รับความต่อเนื่อง ความคุ้นชิน และสถานะภายในพื้นที่สาธารณะผ่านกระบวนการบรรจบกันของวาทกรรม (discursive convergence) โดยไม่จำเป็นต้องนำไปสู่การยุติความขัดแย้งทางการเมือง ข้อเสนอดังกล่าวช่วยขยายการศึกษาการรัฐประหารจากการมุ่งอธิบายสาเหตุ ผลกระทบ หรือความชอบธรรมของการยึดอำนาจ ไปสู่การศึกษากระบวนการที่ระเบียบภายหลังรัฐประหารได้รับเสถียรภาพเชิงวาทกรรมภายในพื้นที่สาธารณะ ขณะเดียวกัน ยังช่วยขยายการศึกษาวาทกรรมและการสื่อสารทางการเมืองจากการวิเคราะห์ข้อความหรือเหตุการณ์เฉพาะช่วงเวลา ไปสู่การศึกษาพลวัตของการเปลี่ยนแปลงทางวาทกรรมในฐานะกระบวนการที่ดำเนินไปตามลำดับเวลา

ในเชิงระเบียบวิธี ข้อค้นพบของการศึกษานี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการติดตามการเปลี่ยนแปลงของวาทกรรมตามลำดับเวลา เนื่องจากการถูกทำให้กลายเป็นเรื่องธรรมดาไม่ได้เกิดขึ้นจากข้อความ ข่าว หรือเหตุการณ์เพียงชิ้นเดียว หากเป็นผลของการสะสม การทำซ้ำ และการเชื่อมโยงของรูปแบบการให้ความหมายที่ดำเนินต่อเนื่องตลอดช่วงเวลาศึกษา การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงกระบวนการจึงช่วยให้สามารถมองเห็นพลวัตของการก่อตัวของเสถียรภาพเชิงวาทกรรมและการบรรจบกันของวาทกรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การศึกษานี้วิเคราะห์เฉพาะข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยระดับชาติ จึงยังไม่ครอบคลุมพลวัตของสื่อประเภทอื่นหรือการรับรู้ของผู้รับสารโดยตรง การศึกษาในอนาคตอาจขยายการวิเคราะห์ไปยังสื่อโทรทัศน์ สื่อออนไลน์ และสื่อสังคม เพื่อเปรียบเทียบว่ากระบวนการทำให้ระเบียบทางการเมืองกลายเป็นเรื่องธรรมดาดำเนินไปในลักษณะเดียวกันหรือแตกต่างกันอย่างไรในพื้นที่สื่อแต่ละประเภท

ท้ายที่สุด บทความนี้เสนอว่า การทำให้รัฐประหารกลายเป็นความธรรมดาในวาทกรรมหนังสือพิมพ์ไทยภายหลัง พ.ศ. 2557 ไม่ได้เกิดขึ้นจากการยุติความขัดแย้ง หากเกิดขึ้นผ่านการเปลี่ยนแปลงของกรอบการอธิบายที่ใช้ทำความเข้าใจการเมืองภายหลังรัฐประหาร เมื่อภาษาแห่งการบริหาร การปฏิรูป การฟื้นฟูเศรษฐกิจ และการจัดการปัญหาสาธารณะได้รับสถานะมากขึ้นภายในพื้นที่ข่าว การปกครองภายหลังรัฐประหารจึงค่อย ๆ ถูกทำให้รับรู้ในฐานะส่วนหนึ่งของกิจวัตรทางการเมือง แม้ว่าความเป็นปฏิกิริยาและวาทกรรมโต้แย้งจะยังคงดำรงอยู่ก็ตาม

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ คำจันทร์. (2560). การเปลี่ยนผ่านเป็นประชาธิปไตยที่ไม่ตั้งมั่น: ความล้มเหลวของการทำให้เป็นประชาธิปไตยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกอบเกียรติ อัมศิริ. (2562). วาทกรรมการเมืองในวิกฤตการณ์ชุมนุมของคณะกรรมการเพื่อเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ช่วงปี ค.ศ. 2013–2014. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พวงทอง ภาวกรพันธุ์. (2565). การสร้างรัฐเสนาภาพของไทยจากรัฐประหาร 2490 ถึงรัฐประหาร 2557. วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 52(1). 7-35.
- Baker, C. (2016). The 2014 Thai coup and some roots of authoritarianism. *Journal of Contemporary Asia*, 46(3), 388–404.
- Chambers, P. (2011). Where agency meets structure: Understanding civil-military relations in contemporary Thailand. *Asian Journal of Political Science*, 19(3), 290–304.
- Fairclough, N. (1995). *Media discourse*. London: Edward Arnold.
- Farrelly, N. (2013). Why democracy struggles: Thailand's elite coup culture. *Australian Journal of International Affairs*, 67(3), 281–296.
- Foucault, M. (1980). *Power/knowledge: Selected interviews and other writings 1972–1977* (C. Gordon, Ed.). New York: Pantheon Books.
- Hall, S. (Ed.). (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. London: Sage.
- Laclau, E., & Mouffe, C. (2001). *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics* (2nd ed.). London: Verso.
- McCargo, D. (2015). *Thailand in 2014: The trouble with magic swords*. In Singh, D, (ed.) *Southeast Asian Affairs 2015*. Institute of Southeast Asian Studies, 335 - 358.
- Rancière, J. (2004). *The politics of aesthetics: The distribution of the sensible* (G. Rockhill, Trans.). London: Continuum.
- Tejapira, K. (2016). The irony of democratization and the decline of royal hegemony in Thailand. *Southeast Asian Studies*, 5(2), 219–237.
- van Dijk, T. A. (1998). *Ideology: A multidisciplinary approach*. London: Sage.
- Winichakul, T. (2008). Toppling democracy. *Journal of Contemporary Asia*, 38(1), 11–37.